

ČASOPIS LESNICKÝCH ŠKOL V PÍSKU SAMOROST

ČÍSLO 2

ROK 2006

ROČNÍK 27

SBOHEM A ŠÁTEČEK...

a kdybychom se víckrát neviděli, bylo to krásné a bylo toho dost.

Číslo Samorostu, které právě držíte v rukou, je trochu hodně výjimečné. Minulá čísla, aniž bychom nějak zvlášť chtěli, byla víceméně tematická. Tohle je supertematické. Loučíme se se čtvrtými ročníky, mezi kterými je mnoho žáků nadaných v nejrůznějších oborech, ale pro mne je nejvýraznější Honza Poláček, který perlil v minulých letech nejen na stránkách Samorostu, ale i v řadě významných literárních soutěží.

Lesáci – odborníci prominou, ale tohle číslo bude výhradně literární. Vymetli jsme šuplíky, našli příspěvky loňských i předloňských maturantů, které nedošly otištění, ale sólo bude mít Honza. Poslední podobný talent byl ing. Kinský, který má ve starém internátě vlastní nakladatelství. Třeba si Honza bude jednou vydávat sám.

Nějak jsme si všichni na vás za ty čtyři roky zvykli, ale hodně štěstí a splněních snů.

–moon–

FEJETON

Studium na lesnické škole? Tak to je jako procházka růžovým sadem s překážkovou dráhou. Chvilí jdete po nadýchaných měkkých polštářích a než se nadějete, objeví se za vámi tlupa lidožroutů toužících po vašem skalpu.

Ráno s nechutí a velkým odporem poslechnu svůj neúprosný budík a vylezu z krásně vyhřátého pelíšku. Doplazím se do kuchyně a ještě duchem ve spánku se nasnídám. Jako každé ráno si vyčistím zuby, obléknu se a vzhůru do našeho ústavu.

Už v šatně se dozvídám z čeho pišeme písemku, co a kdo chce zkoušet atd. Dojdu k vitrině se změnami a vida! Opět překvapení. Místo předmětů, které jsme na dnešní den měli mít, jsou tam napsány jiné, a tak vycházím nekonečné schody s taškou plnou zbytečných sešitů a učebnic a ty, které potřebuji, leží hezky doma ve skřínce.

Vystoupím do třídy a už od dveří slyším: „Týno, máš ten úkol z matematiky?“ A je tu další překvapení. Úkol. Hodím tašku na židli a rychle zjišťuji, od koho bych to asi tak mohla opsat. Společně s ostatními pobíhám po třídě a stejně jako oni se dozvídám, že napsaný úkol mají tak dva lidé. A věřte mi, že probojovat se k nim dá pořádně zabrat. Nakonec to je stejně špatně, a tak máme zcela nenápadně všichni stejnou chybu.

A tu se přiřítí profesorka matematiky. Zapiše do třídní knihy a už lapá po křídě. Už se mi začíná kouřit od propisky a mé „geniální buňky na matematiku“ to také nějak nezvládají. Odtroubí a já tedy zase vím, že z matematiky vlastně nic nevím.

O přestávce se třída roztuče do všech možných koutů školy. Jeden běží do bufetu a další čtyři za ním. Pincík fouká do sáčku, z čehož nekouká žádná

pochvala a Láda piští, jako by ho na nože brali. Ťunta se směje, že to slyší až na Šumavě a Bláza opět rozdává svá moudra. Kapi svými vtípky baví celou řadu u dveří, Beči pobíhá s nabitým prstem statické elektřiny a s potěšením rozdává nečekané rány. Občas si někdo krkne nebo je slyšet: „Ty sráči, to vůbec není pravda!“... No, prostě úplně normální přestávka.

A je čas, přesunout se do zoologie. Ing. Bláhovec má nějaké vyřizování, tak nám zadá, co si máme přečíst. Ale to by tu nesměl být obětavý ing. David, který dobrovolně pobíhá mezi studenty VOŠ a námi. „Hoši, hoši. Mám pro vás výborný exemplář chrousta obecného. Co hoši? Mám vám ho přinést, hoši? Já nevím, hoši. Tak hoši, já pro to doběhnu, co?“ A než stačíte otevřít pusku na odpověď, už už utíká do kabinetu pro broučky.

Donese malé vitríny a opět odbíhá pryč. Tak asi takhle zmatené probíhá naše hodina lesnické zoologie.

Konečně oběd. Rozrážíme dveře a bez doprovodu kantora se hlava nehlava řítíme dolů ze schodů. A je to tady. Neunikli jsme slídivému oku víly Amálky v bílém plášti, a tak jsme nuceni vyslechnout si kárná ponaučení. Netrpělivě pouštíme její slova jedním uchem dovnitř, druhým ven. Sledujeme, jak nás míjí prváci. Ale co. Stejně je na obědě předběhneme. Konečně nás pouští a my pokračujeme ve vytrvalostním běhu. Obsadíme naše jezdicí židle v jídelně a většinu speciality, jež nám kuchařky připravily, dobrovolně přenecháváme pro naše roztomilá prasátka.

Tak asi takto probíhá deset měsíců v roce.

Kristýna Fantová

Omyl

Letní slunce se prodíralo do místnosti mezerami mezi plátky žaluzií ve velkém čtveratém okně. Světlo a stín rýsovaly na linoleum zářivé a temné rovnoběžky. Ven vidět nebylo. Čtyři holé stěny, do metru vyskládané světle modrými kachličkami, umývadlo, nad kterým viselo zrcadlo, do něhož se nedíval, poněvadž mu připomínalo onu krutou skutečnost, že zde, připoután k posteli, tráví už týden svého života. Nechtěl v tom kusu skla každé ráno spatřit tvora, v něhož se zde proměnil, v larvu čekající na to, co s ní ostatní udělají, co jí vezmou a co nechají, co jí povolí dělat a nedělat a z níž se již nikdy nestane přes kuklu motýl a neroztáhne svá perleťová křídla a nerozletí se vůkol, aby sál sladké nektary. Byl vždy svým pánem. Ale teď... „Pane Vorlíček, pokuste se vstát, Pane Vorlíček, jídlo, jděte na toaletu, otočte se na druhý bok, injekce, inzulinék sundejte si gatě...!“ Venku je léto a já tu hniji. Jak je asi teď chlapům U Felixe beze mne. Doufám, že mi nikdo nesedí na židli.

Posadil se na nemocniční posteli. Prohlíží si ty páprdy, co polehávají kolem něj. Na pokoji je jich i s ním šest. Tři postele u jedné zdi a tři postele naproti. Na každé jeden muž, spíše kmet, kterému něco chybí nebo hůř, přebývá. Táhle u toho třeba, no u toho, co čte už potřetí tu samou knihu, tak u toho třeba přebývá voda v koloni a kameny v ledvinách. Co ten vedle? Toho sem uskladnili teprve včera. Leží a čumí do stropu. Asi ho trápí nějaká vyčuměnost.

Co já?
Přišel k němu doktor, je to pár dní zpátky. Poslouchal ho s nedůvěrou, vždyť v ordinaci nikdy předtím nebyl, natožpak ve špitále. Chlap v bílém plášti mu s ledovým klidem řekl jeho nemoci, jako když nemilosrdný soudce odříkáv rozsudek, proti němuž není odvolání, nebo stejně lhostejně jako vydrmolí prodavačka v samoobsluze cenu nákupu a bez zájmu dodá:

„Ještě něco?“ Ano prosím vás, vezmu si ještě kilo domácí pohody, jedno balení posezení s kamarády, půl kila své staré dobré práce (na tu můžu do smrti zapomenout), dvě nožky, prasečí? ne svoje. Bílý plášť povídal, že mi je vezmou, kvůli cukru nebo co, moc jsem ho nevnímá. Abych nezapomněl! Jedny játríčka. Předpověděl mi i cirhózu. Celý život nic a najednou je všechno jinak a k tomu posraným návrh.

Jeden z pacientů hekl.
Na chodbě praskly dveře a klapaly kroky gumových galoší. Lehátko cvakalo kolečky o dlažbu. Pořád ty samé zvuky, každý den. Do pokoje vešla sestra. Pacienti se otočili, aby viděli na její půvabnou postavičku, která se zastavila metr ode dveří a pozorovala situaci v pokoji. Jen ten jeden pořád čuměl do stropu. Setra proběhla místností a pootevřela okno. Nadýchla se čerstvého vzduchu, její hrudník se dost vzdmul. Konečně do místnosti vniklo světlo, jasné a zářivé, nekrájené rýhami žaluzií. Chtěl, aby se něj podívala, chtěl si ji znovu prohlédnout, vtisknout si ji do paměti, aby alespoň jedna vzpomínka z nemocnice stála za chtěné vybavení.

„Dobrý den a špitálu zdar, paní Emerová,“ oslovil jemný profil, z něhož vystřelovaly dlouhé zahnuté řasy a na němž se krčil malý, skoro dětský nosík. Zareagovala. Nyní mu odhalila celou tvář. Tisíce rysů. Tmavé vlasy schované pod čepečkem, zářící velké šedé oči s uličnickým výrazem. Da Vinci – Madona ve skalách. Akorát ty oči nejsou tak nevinně vyhlížející, ale také jsou vlídné a chápající.

„Nechte si toho, pane Vorlíček.“

„Jmenuju se Jarďa.“

„Ano, těší mne, Fialová.“

Sestra se usmívá. Rudé rty vykreslují křivku, které není rovno na světě, kterou by žádný umělec nedokázal vytihnout.

„Nepotřebujete něco?,“ ptá se.

„Vlastně mám prosbu.“ Sestřička zbystrila a naslouchá. „Mohla byste si, slečno Fialová, vztít džbáněk a dojít pro pivo. Chlapci si taky dají.“ Pacienti se zdvihají na loktech a přikyvuji a vypadá to, že myslí svůj souhlas s Vorlíčkovým názorem vážně, ba co, projevuji mu přímo nevidanou sympatii.

Sestřička beze slova sejme z čela postele kartu, natočí ji na Jarďu Vorlíčka a zapichne prstík pod slova, která jsou diagnózou: Diabetes, Cirhóza. Zavrtí hlavinkou a řekne: „Pane Vorlíček, v jeden a šedesát byste mohl mít rozum.“

„Pardon, chytřej jsem nikdy moc nebyl.“

Sestřička se ještě zeptá, jestli nikdo nic nepotřebuje a odejde. Na Vorlíčka schválně už nepohlédne.

Venku padá tma. Pozvolně se snaší na stromy i ulice. Kolem silnice se rozžíná oranžovými řetěz lamp. Slunce pokorně ustupuje noci a jejímu vládci, stříbrnému měsíci, který vystřídá skomirající rudý svit konce letního dne a nastolí stráž nad tmavomodrými nebesy. Pacienti na pokoji, kde leží Vorlíček, hrají karty. Mezi postele si přisunuli stolek a mastí mariáš. Hlásky padají a desetníky a dvacetníky o sebe cinkají – už je jich uprostřed desky pěkná hromádka. Vorlíček se posadí na kavalcí a prohrábne si prokvétající vlasy stárnoucího muže. Požádá je, jestli by se nemohli zůšit. Beze slova ztlumili hlasy. Vorlíčkovi padají víčka. Divá se na strop, který je vteřinu od vteřiny temnější, až se ztratí úplně...

Seděl na místě spolujezdce v kabině vejtrřasky. Motor si dělal své „zin zin zin“ a lesní silnice se v klidu vrhala pod kola. Tenkrát pracoval jako závozník. Jezdil se svým kamarádem Bohoušem pro lesní závod, jak jsem se již zmínil, s vojenským tříosým speciálem. Ručně na korbu nakládali metry dříví a odváželi je na zpracování do papíren nebo jen tak na palivo.

Pohupovali se na sedačkách v kabině a kouřili. Pozorovali silnici a pás ubíhajících stromů, jen byly zapuštěny do hradby lesa. Automobil si blaženě odfrkoval a z výfuku vypouštěl táhlý oblak modrého dýmu, jenž se po několika metrech za vozem rozplýval.

„Hergot, nějak to táhne doleva,“ zaklel řidič Bohouš a pral se s volantem. Auto opravdu mermomocí chtělo navštívit levou škarpu. Zastavili. Vyskočili z kabiny a věděli, o co jde. Levé kolo sedělo na disku. Pneumatika byla prázdná. Zvzduch se dírou mezi ocelovými dráty, které vyztužovaly gumu, vymánil ze svého otroctví ven. Oba muži stáli u kola a v hlavách se jim honila samá vulgární slova. Rezervu našli, ale jeden problém se přeci jen vyskytl: „Ty vole, Jarouši, my nemáme hever,“ hlásil šofér. Do městečka to bylo daleko – dvě hodiny pěšky po silnici, jeden a tři čtvrtě přes les po pěšině. Takové zpoždění si nemohli dovolit.

„Tak co uděláme. Když někoho zavoláme a ostatní zjistí, že sme ani neměli hever, budou nás mít za blbce. Já bych s tím už fláknul,“ hořekoval Bohouš. Jak pobíhal kolem věsky a vyplýval skoro celou zásobu peprných výrazů, které znal, začal volat všechny svaté, nejdřív jen Rodinu, pak Trojici a dále vzpomínal na ostatní mučedníky, málomluvný Vorlíček řekl klidně svým hlubokým pomaloučkým hlasem: „Já ti to podržím.“

„Co?“

„Já ti to podržím. Ty to uvolníš, já pod to vlezu, ty co nejrychleji přimontuješ rezervu a já pak zas vylezu.“

Bohouš se nedůvěřivě zahleděl do Vorlíčkovy nevinné tváře. Nejdřív odmítal, ale Jarďa naléhal, a tak to zkusili.

„Jestli v tobě něco lupne, tak na mě to není. Všem přiznáš, že to byl tvůj nápad.“

Vorlíček kývnul, byl odhodlán. Všichni lidé v městečku věděli, že tento dobromyslň hromotluk

má nadlidskou sílu, která mnohdy pomohla tam, kde už nestačil rozum. Zhluboka se nadechnul, ohnul se a vsunul se hřbetem pod rám na předku nákladáku. Mezi svá záda a traverzu nacpal složený kabát, aby ho to moc netlačilo. Dlaněmi se opřel o stehna svých silných nohou, které teď byly pokrčené v kolenu, a kývnul na šoféra. Ten ve strachu o zdraví závozníka rychle sundal píchnuté kolo a když se hmotnost oné části automobilu rozložila pouze po hřbetě Vorlíčka, jenž pod tlakem trochu podkle-sl, zafuněl a hlasitě skřípl zuby. Bohouš provedl tu nejbleskovější výměnu kola ve svém životě. Dotáhl šrouby a vítězně zavýskl. Jarďa vylezl z pod rámu věesky, položil si ruce na kříž a protáhl se, až v něm zakrupalo. Nedalo se určit, kdo z těch dvou byl v tu chvíli více zpocený.

„Tak a je to,“ konstatoval Jarďa.

„Dobrý, díky. To jsem ještě neviděl. Z tebe jednou něco bude,“ vzdechl s úlevou Bohouš a oči mu hořely, pak dodal schválně přehnaně káravým tónem: „Nikde to neříkej.“

Vorlíček se přímo dětsky usmál a na důkaz držení tajemství dal Bohoušovi velkou herdu do zad.

Za chvilku pokračovali v cestě. Vorlíček se díval oknem ven a byl neuvěřitelně šťastný, že zase něco dokázal. Zase měl ten pocit, že je užitečný, že si ho někdo váží a že ho potřebuje. Nebyl pokrytec, ani se neuměl přetvařovat a toto štěstí, kvetoucí radost z něj sálalo tak, že plamenky toho imaginárního ohníčku hrály na srdci i Bohouše, lodivoda šedoze-leného korábu z dílny Praga.

Šplouchá voda. Jeden z pacientů se naklání nad umyvadlem a oplachuje si čerstvě oholený obličej. Pitralonová vůně se od jeho kůže odlučuje a rozptyluje se kolem. Obličej zbrázděný vráskami se obrátí od umyvadla na Vorlíčka a na chvilku strne jako socha. Jen kapička na špičce tupého nosu se chvěje a připravuje se na to, že se co nevidět pustí a spadne na zem, kde se rozstříkne a rozdělí na spoustu menších kapiček, co se změni na páru a harmonicky splynou s pitralonem, potem a desinfekcí. Ostatní pacienti v pokoji se chystají na snídani. Přijde sestřička, to stvoření, které by chtěl vidět jako poslední ve svém životě. Sestra pozdraví, pootevře okno, do místnosti vletí čerstvý svěží vzduch. S ní přichází vše nové, čerstvé a svěží. Je to fluidum, které s sebou nosí.

„Na snídani,“ hlásí, „pane Vorlíček, vy jste si dneška dāchnul o něco dēle.“ Rudé rty odhalí zářivé zuby.

Vorlíček si připadá jako malý a zranitelný kluk. Nesrozumitelně zahuhlá a leze z pelechů. Zívne, sedne na kraj postele, nohy vsune do bačkůr a chvíli se dívá na sestru. Ona je sem nasazená z nadpozemských sfér, aby tady takový jako já měli o čem snít a nezhebli tu. Malá ruka mu podává berle. Vorlíček za jejich pomoci vstává, tak - zapřít pod ramena, nevidět zrcadlo a šourat se. Za chvilku ze mě bude ještě větší mrzák. Zahodím tyhle klacky a pojedu na kolečkách – frrrr! na káře.

Dnes má zlost. Neví konkrétně na co. Po snídani zase nic. Před obědem si zahrál karty se spolubydlíci a trochu si popovídali. Přivezli mu křeslo. To se mám jako začít učit? Prej zvyknete si, jedte ven. Nechtěl. Sestra Fialová dnes odpolední neslouží. S ní by ven šel? Pomohla by mu zahodit břímě trpkosti? To jsem ten život pěkně projel!

Večer zase jenom ležel...

Jo tenkrát, to se na Šumavě pilo! Lesáci, pohraničníci, místní holky, dělníci z fabriky, vodáci. Pestrá směsice lidí a ostatních přidružených organismů, která se sešla v této hospodě v pohraničním městečku. Hrālo se a zřivalo, jenže přes rachot v lokále nikdo pořádně nevěděl co. Jarďa seděl u stolu se svými

Omyl

kamarády Bohoušem, Vládou a Honzou. Pozorovali dění v sále a probírali děvčata. Jarda, ač byl nejstarší, moc se do debat a hodnocení nepouštěl, spíše poslouchal své o patnáct let mladší kolegy a zjišťoval návaznosti verdiktů a vypitého piva. Po šestnáctém půllitru, který do sebe otočil, konstatoval, že v sále je hlučno a půjde se provětrat ven.

Zatímco se Jarda spokojeně venku opíral o zábradlí a užíval si letní večer, opodál nějaký přespólní hejsek zatípnul cigaretu. O kousíček dál na zeď močili jeho tři kamarádi. Jarda zhluboka natáhl kyslík do plic a hledal na nebi slabou stříbrnou Večernici, když do něho někdo vrazil. Náraz byl silný tak, že vylučoval omyl, nechtěný karambol vlajícího těla. Jarda se v klidu otočil. Spatřil tvář s krývným úšklebkem.

„Co se tady motáš?!,“ vyrazila ze sebe.

„Stojím,“ řekl v klidu Jarda, „hoši, nechci problém,“ dodal ještě, když zpozoroval další tři stíny, co se vynořily za zády toho provokatéra.

Beze slova je odsunul všechny stranou a vešel do lokálu. U stolu kamarádům řekl, co se mu před hospodou přihodilo.

„Ty vole, víš, jakou máš sílu. Ne abys jim něco provedl,“ varovali ho.

Jarda neměl rád násilí. I když by se ho mohl každý bát, on by neublížil ani mouše.

Kolem se mihla nějaká dívka. Honza vymrštil od stolu paži a chytl ji kolem boků. Černovlasé děvče s bujným poprsím se nebránilo. Možná se bálo projevit znaky nevole vzhledem k neznalosti místních poměrů a povah, nebo ho to těšilo. Ať to bylo jak chce, teď mu ta krásavice seděla na klíně.

„Ty seš ta, co zpívala na pódiu s tou kapelou, že jo?“

„Jo, sem to já, vy jste místní?“

Ostatní u stolu přikývnuli. Jarda se zvedl a šel močit. Sotva za ním zaklaply okopané dveře toalety, u dalšího stolu se zvedly čtyři postavy a následovaly ho. Ještě netušily, že je ze záchodů vynesou...

„Odkad seš?“

„Z Prahy,“ řeklo děvče a pevně drželo zrak zpřímá.

„Možná bych se měla představit,“ řekla nerozhodně. „Jsem Hanka, Hanka Zañáková a ta kapela, to sou Arakaini. Ti mi říkaj Lucko.“

Rozhovor by jistě pokračoval dál, kdyby se u stolu objevil Jarda Vorlíček. Byl dlouho pryč a všem se do mozku zažírala nepěkná představa čtyř rozmlácených obličejů těch přespólních zajců. Všem se sbíhaly v hlavě nitky souvislosti, takže v nemilé předtuše Honza odstrčil Hanu Zañákovou stranou, i když by ji třeba chtěl poznat blíž, a jak se zvedl od stolu, působilo to jako signál pro ostatní. Najednou vyrazili na záchodky.

Jarda stál nad čtyřmi svijejícími se těly a klepal se vychládajícím vztekem. Měl skloněnou hlavu a díval na obraz, který zde vytvořil. Přerušované dýchal. Uslyšel kroky. Rychle dusaly. Aby to nebyli esenbáci! Když spatřil kamarády, kousíček kamenu, co tížil jeho srdce se odštíplnou a spadl. Nyní vypadal jako školák, který je v řiditelné na koberečku kvůli kouření na záchodě. Na svou omluvu šokovaným kamarádům řekl přiškrčeně: „Nezlobte se, prosím. Když oni mě nasrali.“

Zbitě dotáhli do kuchyně a posadili ke stolku. Vyčepák mezi dveřmi spráskl ruce a zalamentoval: „Tohleto mě nedělejte!“

„Uvař jim kafe. Ať si pak opláchnou ksichty a vypadnou,“ řekl mu Vláda.

Hospodský byl mrzutý z té události, ale udělal, co mu přikázali. Přece si v této díře nezradí štamgasty a co by to za parádu bez několika rozbitých dršek?

Kamarádi zase seděli u svého stolu a dělali, jako by se nic nestalo. Někdo od vedlejšího stolu vykřikl: „Ty vole, na hajzlu se válejí zuby!“

Kolečka pojízdného lůžka cvakají, to jak narážejí na spáry mezi dlaždicemi. Chodba je dlouhá a Vorlíčkovi se zdá, že ho už vezou celou věčností. Zářivky na stropě se střídají s pruhy omítky jako přerušovaná čára na silnici, po které jedete autem. Za okny ubíhá živoucí krajina, stromy se před vámi klanějí, abyste je pozdravili při jízdě nazpátek. Jenomže Vorlíček ví, že jízda zpátky se nikdy neuskuteční. Místo krajiny se zde táhne sluj nemocniční chodby.

Sestru, která ho na lehátku tlačí, nezná. To je divná ženská – vozi lidi do místností, kde jim něco seberou. Je středního věku. Vorlíček vidí zespona její bradu a nosní dírky, jenž vyčuhují mezi dvěma klenbami řader. Chce mít u sebe jeho sestřičku. Tu s očima rozpuštěnými a s úsměvem madony, nikoliv krácející vzory baroka, z nichž vystupuje ta růžová brada. Není mu dobře, ví, že za chvíli nebude kompletní. Netuší, co a jak se seběhne, co bude následovat, jak bude žít, jestli vůbec přežije a nevychladne na středním stole se svorkou na stehenní tepně a přebytkem adrenalinu v krvi.

Zastavili. Dnes je podivně ticho. Sestra někam odešla. Oni mě nechají ještě čekat? Najednou je mu dobře, u srdce se rozlévá teplo. Vorlíček otočí hlavu a zří drobnou postavíčku. Její tvářička ho pozoruje laskavými očima. Přišla!

„Pane Vorlíček,“ promluvila, „domluvila jsem s kolegyní, abych vás na sál odvezla já.“

Vorlíček neřekl nic. Jen se blaženě usmál a kývnul. Teď ho vezla Ona.

„Tak jsme tady.“

Stojí před bílými dvoukřídlými dveřmi uprostřed chodby. Otevřeným oknem, jenž se zračí jako zářivý obdélník na konci šedosti, sem doléhá zvuk harmoniky a zpěv. Na dvoře kdosi hraje. V této situaci se zdá být zjev muziky cynicky krutý. Prázdna chodba, lehátka s pacientem, nad kterým se sklání sestřička.

„Děvčata v pohraničí, ty milujou, jen to fíčí...“

Sestřička hledí Vorlíčka po prošeďivých vlasech a šeptá: „Neboj, bude to dobrý.“

Polknul naprázdno. Veselý komediantský hlas zvenčí dále pěl: „...a jednu zepředu, druhou zezadu, třetí, jen když má náladu, čtvrtá se kolem točí, protože má modré oči...“

V hospodě to zase vřelo! Harmonikář hrál, co mu dech stačil a všichni okolo tancovali, zpívali a pili. Jarda Vorlíček seděl se svými kamarády u obvyklého stolu a zpíval, spíše řval slova známé písničky Já jsem malý mysliveček. Na tento song se těšili nejvíce, neboť muzikant se ho dodnes nedokázal naučit plně česky a když si nemohl vzpomenout na nějaké to slovíčko, nahradil je synonymem ze své mateřštiny – němčiny.

Harmonikář neměl v životě na růžích ustláno. Narodil se v tomto pohraničním městečku, ale z kořenů ho vytrhla válka. Vyfasoval letní oblečení pískové barvy. Osud mu byl předurčen – Rommelův Afrikakorps. Byl mezi čtvrt milionem Němců, kteří se snažili dobýt Tobruk. Po válce se vrátil zpět domů. Někjakým zázrakem se vyhnul odsunu, leč aby to neměl tak jednoduché, zaplatil daň – celá padesátá léta ho týrali v kriminálech a lágrech. Teď spokojeně seděl, zbrocený potem a přidušený těžkým vzduchem, ale šťastný, že se lidem jeho um líbí. Na řadu přišla třetí sloka, ta nejoblíbenější. S pozitivním gustem se do ní pustil: „Kose, kose, švarce fögl, co ty tady arbajt...“

Jó, jmenoval se Ludwig Gollinger. Kde je tomu chudákovy konec? Vzpomněl si teď Vorlíček poslouchaje odrhovačku, kterou právě někdo zarazil výkřikem: „Sakra chlape, tady jste v nemocnici!“ Harmonika, jeden z nejužasnějších nástrojů, zmlk-

la. Ha há, Ludva! Jemná ručka mu stále viská ve vlasech. Ať tahle chvíle neskončí. Zase ho začalo hrýzat, že se tohohle za svého mládí vzdal, nikdy nikoho nemiloval.

Už ho opustila. Siluety prapodivných roušek a pláští navlečených na doktorech a sestřích vystupují jako přeludy fantasmagorie z bílé záře velkého operačního reflektoru. Ty pláště si povídají. Vytvářejí slova bez zvukomalby, významu a čehokoli lidského. Vorlíček je neposlouchá. Jestli se vzbudí, nebude mít nohy. Bude jako starý omšlý pomník padlým hrdinům bez piedestalu. Ležící v kopřivách a pomočený od prašivých toulavých psů. Chce se vzbudit? Stále cítí ty jemné dotyky v jeho vlasech. No co, nějak bylo, nějak bude. Doktor mu přikládá k nosu malou černou gumovou masku. Ruka se mu vůbec netřese, je pevná jako žula. Guma na kůži Vorlíčkova obličje ohraničí zónu zamořenou rajským plynem. Ten zajímavě voní... V uších mu sčítá, vnímá tep vlastního srdce. Buch – buch, buch – buch, buch – buch... Za maličkou chvíli neví nic o světě ani o sobě.

Před maloměstskou požární zbrojnicí stojí starší Tatra 148. Je to cisternový vůz. Odklopená kapota odkrývá obnažený obudný motorový blok. Dobrovolní hasiči, jimž po tvářích zamaštěných olejem a naftou stékají v parném srpnovém dni potůčky potu, pobíhají kolem automobilu, nebo se špinavými rukama hrabou v motoru. V dusnu stojí v okolí mastný smrad.

Jeden z hasičů, po lokty zabořený v útrobách stroje, křičí: „Pepiku, nastartuj!“

Pepík ve zčernalých montérkách skočí do kabiny a otočí klíčkem. Všichni, co se doted řypali v motoru, seskáčou na zem a pozorují, co bude. Automobil sebou zaškube, píсты se rozhýbou, hřídel s vačkami i klika se dá do pohybu. Z výfuku se vyvalí dusivý modrý dým a v koutcích proudí otevřenými vraty do požární zbrojnice, kde zahaluje zaparkovanou Avii a Tatrovku šest set třináctku. Hasiči jsou plni očekávání. Optimismus v nich roste geometrickou řadou, vždyť motor už běží víc než třicet sekund! Za okamžik však jejich nadšení opadá. Motor se opět začíná dusit, až zhasne úplně. „Ty bestie, ty děvko, já tě rozsekám na hadry!“, řve v nevidaném přívalu zuřivosti hasič Adamčík a žene se na nebožý automobil s největším klíčem, který našel v bedně s náradím. Náhle ustrne v běhu a dívá se skrze tetelici se vzduch na přicházející postavu. Nese se sklesle. Adamčík volně spustí ruku s klíčem, tou strašnou zbraní, poděl těla.

Z mihotavého obrysu vystoupí člověk, jehož všichni znají pod přezdívkou Rajčák. Má totiž holou lebku, která ve slunném počasí zrudne. A teď je to rajče na krku svěšené mezi úzkými rameny. Rajčák má ve zvyku použít nějaké připomínky nebo zertovného oslovení, když někam přijde, ale teď neříká nic. Hasiči vědí, že nese špatnou zprávu. Je to víc než tušení. Stoupnou si vedle sebe a čekají. Rajčák se přisouává k nim a hlasem, který ani on sám nepoznává, praví: „Kluci, Jarda Vorlíčku už to tady zapíchl. Je mrtvej.“

V přízemní klubovně požární zbrojnice se za pár dní koná poslední rozloučení se zesnulým Vorlíčkem. Pořád panuje to strašné vedro, i když slunce už zapadá a přichází večer. Krvavý západ vykresluje na nebesích červánky a maluje podivnou atmosféru, uprostřed níž na stězi před zbrojnicí klidně plovává černý flór. V klubovně se sešli všichni hasiči, jen jedna židle je prázdná. Uctívší památku svého člena jsou oblečení v modrých uniformách. Sedí za stoly a potichu vzpomínají. Popíjí pivo, jedí z obložených mís. Velitel na začátku sezení mluvil. Pěkně si svou řeč připravil (určitě mu s ní pomáhala manželka). Velitel sedí v čele přímo naproti dveřím.

Omyl

Zrovna vstává a pozvedá sklenici s fernetem. „Tak kamarádi, teď si přijijeme na...“ Panák mu padá z ruky, sklo se tříští na malé kousky, jen silné dno zůstává v celku, tmavý nápoj, kterému tu nikdo neřekne jinak než lak na rakve, se rozprskne po zemi a vytvaruje originální skvrnu. Velitel trčí od stolu jako solný sloup a civí na dveře, které se právě otevřely. V růžovém obdélníku záplavy usínajícího slunce orámovaného zárubní se objeví půlčlověk. Velitelovi se takto zjevuje duch na invalidním vozíčku.

Na patologickém oddělení sedí za jednoduchým stolem, jehož deska je pokrytá různými hlášenými, kartami a jinými dokumenty, muž v bílém plášti. Jeho růžoví tvář se hodí mezi velké chladničky, bílé pitevní stoly a zdi oblepené kachličkami jako pěst na oko. Sáhne do zásuvky stolu, rozhlédne se kolem a vytáhne svačinu. Rychle strhá allobal ze dvou krajíčků chleba slepených k sobě, mezi kterými čouhají po krajích kolečka vysočiny. Laborant si hodí nohy na stůl a ukusuje. Tváří se blaženě. Ani nedojí, vstane a jde přes pitevnu k „ledničkám“, jak sám s oblibou chladicí zařízení na těla nazývá. Dojde k boxu s kartičkou Jaroslav Vorlíček a laxně jednou rukou dvířka otevře. Vysune se deska, na níž spočívá bezohle tělo pod prozradlem. Tak tebe dneska budu dělat, fešáku. Ze svačiny, kterou stále přezývkuje vypadne kolečko salámu a pleskne o zem. Tebe už jist nebudu, řekne si laborant, zvedne spadlý salám a nese ho koši, kam ho vhodí. V tom koši se s tebou ocitne ještě dneska spousta jinejch kamarádů. Prásknou dveře. Laborant polkne příliš velké sousto a zakucká se. Zbytek svačiny rychle strčí do kapsy bílého pláště.

Pitevnou se nese hlas podivně zkreslený ozvěnou: „Fando, jsi tu?“

„Ty vole, tys mě vylekal, já myslel, že je to starej,“ odpovídá Fanda kolegovi s úlevou.

„Tohohle dneska budem...?“, ptá se přichází laborant a posunkem naznačí vedení radiálního řezu.

„Jo, to je nákej Vorlíček. Zástava srdce při operaci.“

Kolega zavrtí hlavou: „To ti jdu právě říct. Nějaký debil prohodil karty. Už se ti stalo, že ti utekla mrtvola? Těhle se jmenoval Pavlíček. Tady to nesu. Vorlíček nám, parchant, vodjel domů.“

Zatímco Fanda nechápavě zírá na mrtvé tělo pod plachtou, jeho spolupracovník se potutelně usmívá. Chybí mu levá jednička – řezák.

Velitel sboru dobrovolných hasičů si pomalu sedá. Mokrý pramínek vlasů se mu lepí na vrásčité čelo. Přítomní se otáčejí ke dveřím, z nichž jako těžkopádný přízrak vjíždí do místnosti muž na vozíčku. Rukama roztáčí kolečka a zastaví po pár metrech. Ti, kteří měli doteď na hlavách čepice, smekají.

„Co je chlapi? Vy čumíte, jako bych vstal z mrtvech. Kdo umřel? Venku je černá vlajka,“ povídá pomalu Vorlíček. Jak je vidno, nemá o omylu v kartotéce, který se stal, ani potuchy.

„Ale to ona visí jen tak,“ odpovídá jeden z hasičů, „jsme rádi, že ses nám, Jarouši, vrátil.“

Vorlíček se už na nic neptá, je rád doma, mezi svými. V klubovně SDH se tedy nyní slaví, nikoliv ztráta člena, nýbrž jeho návrat, i když pravda, poněkud nečekaný. Vorlíček sedí mezi kamarády u stolu a je šťastný. Vypráví o svém pobytu v nemocnici. Ostatní ho poslouchají a Rajčák vykřikne žertem: „A co baby, Jarouši? Neříkej, že nic nebylo!“

Vorlíček na chvilku přestává s vyprávěním a zahledí se do stropu. Neřekne jim nic. Sestřička Fialová zůstane navždy jenom jeho vzpomínkou.

Jan Poláček

TÉMA: ÚVAHA O LÁSKÁCH VŠEHO DRUHU A VŠEM, CO K NIM PATŘÍ.

„My říkáme láska, ale on je to celý zástup citů, ani je v tom houfu nemůžeme rozeznat“ (Karel Čapek)

Tak, a teď jsem si zpečil osud! Proč si zrovna vybírat téma o lásce? Mám-li být upřímný, může za to kouzlo, jež jsem se na tomto ústavu naučil používat, ta magie je prostá a nazývá se vylučovací metoda. Že by mé nitro inspirovalo samotný citát? Cítilo mé nitro potřebu psát zrovna o tomto tématu? Odpovím jasně. Ne! Vede mě k tomu živočišná bázlivost a pud sebezáchovy nebo alespoň to torzo, co z něj zbylo. Dost už o rozebírání a rozkládání takových hloupostí. Cože? Ano, láska!

Jak už se zmínil klasik, jeden z nejtalentovanějších a nejobdivuhodnějších literátů, pan Čapek, v tomto citu je obsaženo mnoho dalších tezí a vrstev. Vlastně se prý jedná o přirozený projev, jakýsi začátek, předeheru k reprodukční povinnosti a zachování druhu. Vybavil se mi ještě jeden citát: „Láska a šarátice jsou dvě trampoty, jedna rve srdce a druhá kalhoty.“ Tento výrok však nevyjadřuje podstatu věci. Copak láska nemůže najednou trhat srdce i kalhoty? Kam jsem to zase zašel? Tož, je jaro. Tento fakt by mohl zabrat jako omluva.

Mimo lásek mileneckých, ať už osob opačného pohlaví, což je obvyklejší, nebo nikoliv, známe přece další druhy tohoto ušlechtilého citu. Ušlechtilého? Co mladých životů skončilo pod mosty, pod vlaky nebo podobraz kvůli sladkému volání atraktantů! Co sousedů a kamarádů skákal v zoufalém úprku z okna cizí ložnice před strašlivou vidinou manžela, který se vrátil o něco dříve (nešťastí bylo, když manžel patřil do ozbrojených složek nebo mysliveckého sdružení). Přeci se o těchto událostech dodnes píšou romány a vyprávějí anekdoty, kde je chlípák přetaven v bohatýra a podvedený v ňoumu.

Asi se vrátím k tomu, co jsem prve nakoušl – druhy lásky. Co může člověk milovat? Zemi tu širou, zemi milovanou, kolébku mou i hrob můj. (Pane Mácha, promiňte). Zemi? Planetu nejmenších z oběžnic? Krásy její krajiny? Vlast? Moc otázek najednou. Ještě že nejsem svůj učitel. Můžete milovat cokoli. Psa, motocykl, automobil, zemi, sebe, motýla a dokonce i manželku, která se vyvinula z dívky, jež byla naším světlem, náplní života, alfou i omegou, víc než Bůh, protože je hmatatelná a může i pomíjet. Ještě mě vlastně napadá jeden druh, taková odnož lásky. Tou je nesmírná láska ke straně. Lekli jste se? Dělam si legraci!

Budu se tedy zaobírat jednotlivými frakcemi toho obrovského balónu, jenž tolika lidem mnohdy nedopřává spánku. Kdyby se mi teď zjevil duch Othella, Hamleta, Romea, Cyrana nebo Casanovy s donem Juanem (stačil by pouze jeden z těchto pánů), změnila by se tato úvaha rychle na odborný referát o namlouvání, erotice, a v případě Othella i v návodu na techniku škrcení dívčích šjí. Jenže nikdo z nich nepřišel. Jen se cukej!

Poporadě: láska k vlasti, k zemi rodné i adoptivní, k otčině. Ne nadarmo asi mnozí vlastenci skládali písně o své zemi. Ódy o jejích krásách, spanilostech a o jejím lidu. Proč? Z útisku od vyšších mocností? Z euforie doby, rozměrů revolucí, pučů a čistek? Z okouzlení? Z šilenosti? Tu šilenost odvolávám. Dokázaly vlastenecké písně strhnout srdce k nehybnoucí lásce k zemi, kde se člověk narodil, žil a vyrůstal, do takové míry, že se takový jedinec odhodlal se zpěvem kráčet proti ocelové přehradě projektílů chrlených horkými hlavními a nechat své tělo rozházel po poli? Jestli toto dokáže ta slavná láska, ta veliká věčná múza, tak smekám, i když nemám čím. Avšak láska k vlasti nelpí jenom v boji. Na druhou stranu si neumím představit poslance, jak ve své milosrdnosti koná užitek a prozpěvuje si Sokolský prapor. Tento druh vymírá. Nemyílím-li se?

Člověk též může milovat krajinu, stromy, květiny i šplhající veverka. Utíkáme do lesů. Podívejte se na Miloše Zemana. Po lahvince becherovky si povídá i se stoletou sosnou.

Další láskou je láska psí. Však i autor úvodního citátu vyprávěl o Dášence a její matce Iris. Cítí ale tato ušlechtilá i pokřížená, oddaná zvířata ke člověku, svému pánu, lásku? Není to jen zástěrka, výmysl lidí, proč se jich psi drží? Není psovi než láska spíše milejší miska uvařených vnitřností, pelech, podrbání za slechem či ochrana a pocit jistoty? U některých ženských je to vlastně podobné až na to, že sní radši to, z čeho vnitřnosti pocházely, za uchem se nedrbou a na naháňce neutečou za rudlem prasat. To by bylo absurdní. Ale představa je to zajímavá – Pardubická v lese.

To mě navádí k lásce ke koním. Znáte Zaříkávče koní s Robertem Redfordem? Koně jsou s lidským pléme spjata. Když krvácel člověk, krvácel i koníček. Vždyť po začátku operace Barbarossa těchto sloužících stvoření padlo měsíčně přes sto tisíc! I když nás občas kousnou, kopnou nebo poprskejí, vždy se odmění svou krásou a elegancí pohybu. Staré mongolské přísloví praví, že nejkrásnější pohled na svět je ze hřbetu koně. Těmto potomkům Alexandrova Bukefala, Mohamedových klisen, Horymírova Šemika a Vinnetouova Hátatitly tolik dlužíme! To je také láska – sáhnout si do hřívy a poplácat vlhku, potem se lesknoucí plec.

Inu, popojedem. Uvažují ještě? Nepíší zase fejeton? Chraň mě ruka Páně! Aha, sama se nabídla další láska. Víra v Boha. Traduje se po tisíciletí. Člověk potřebuje nad sebou vyšší princip moci, jinak by přeci zvlčel a pak by se tu nedalo žít vůbec. Ale proč jsme vystavěli honosné chrámy a paláce, jejichž věže se tyčí k nebesům? Lidé hlásali Boha a stavěli další Babylon. Kdosi vyřknuv myšlenku, že Bůh je mrtev. Možná měl pravdu. Je v lásce pravda, když dokáže naše rasa v jejím jménu lhát, pálit a zabíjet? Teď píšou jako kazatel, měl bych s tím skončit. Vždyť už staří Řekové si dělali z boží lásky legraci s prvním panákem na laně, co končil představení rozpletením dějem, deus ex machina – Bůh ze stroje.

Stroj. To omanné, olejem, naftou a vazelínou nasáklé slovo. Může nás uchvátit stroj? Řekněte si: „Kráč, železná kostra, místo žil a cév dráty, hliník a pryž.“ Existují lidé, zpravidla muži, kteří si svého staříčkého Dněpru 750 váží více než svých blízkých? Asi ne. Na oko to tak někdy vypadá, ale tito nadšenci, ač se to tak nezdá, pouze a jenom srší obrovskou pýchou nad svým neživým miláčkem. Možná si tak posilují tolik potřebné ego. Tato „láska“ ke stroji má své výhody i nevýhody. Z ryze materialistického hlediska s během času hodnota manželky či družky klesá, zatímco cena stroje s průkazem veterána se řídí kosmickou rychlostí vzhůru. Jednou z velikých nevýhod vztahu stroje a člověka, to mi dáte za pravdu, jsou problémy v sexuálním životě. Tato představa je více než perverzní a bolestivá.

To bylo asi tak kostce všechno, co jsem mohl na zadaný citát vymyslet. Napadají mě témata i jiné citáty a aforismy, leč vzhledem k tomu, že tuto práci budou číst slušní a kultivovaní lidé, tyto výroky nezveřejním. Mohly by mi též nahřzat pravidla morálního vyjadřování.

Co dodat? Vše, co se zde zrodilo nyní pod mým zpoceným čelem, nemusíte brát vážně. Necháme ten zástup citů proudit velikým širokým řečištěm lásky protékát. Ať se objeví a zase zmizí za prvním meandrem. A ten houf, jenž nemůžeme rozeznat, nechme neuspokávaným shlukem, nerýpejme do něj, ať si plyne jako pevná jednotlivá masa.

Jan Poláček

Poté

Zasněženou plání se šine postava. Vítr skučí a zvedá oblaka prашného sněhu, jenž zahaluje vše v tomto zapomenutém kousku světa. Nejsou tu stromy ani živí tvorové, kteří by zde zastupovali dílo boží. Jen kvílící planina bičovaná přívally sněhových vloček, jež divoce a zprudka, velice zprudka narážejí na bílý povrch a usazují se stále v nových a nových vrstvách. Kolem nicota, pohřešované žití. Jen ten jeden člověk, zástupce kdysi hrděho rodu, který vládl celé zemi, se zde mátoží, přestože jde, neví kam. Děje se tomu dlouho, přestože jde, neví proč.

Vítr mu vlétá do hadrů, co mohly být oblečením a pohrává si s jejich cáry, které vlají, kroutí se, šhubou sebou a vydávají přitom šelest, který vítr odtrhne sotva vznikne a nese ty zvuky někam strašně daleko. Člověk se těžce opírá o hůl, propadá se do závějí a na zarostlé tváři se mu značí utrpení a velká fyzická zátěž. Husté dlouhé vousy občas ořezané jen nožem pokrývá vrstvička jinovatky a to zejména pod špinavým nosem, na jehož konci neustále roste kapička, a kolem úst, jak muž námahou oddychuje. Proč se pachtí? Za co bojuje? Proč žije? Kde se v něm bere ta vůle? Kdyby neměl strach ze smrti, sedne si a zmrzne. Drží ho vůle žít, nebo jen ten strach? Mhouří šedé oči pod oblačím jako kartáče, aby je uchránil před bičujícími vložkami.

Zapadl po pás. Nemotorně se hrabe ze závěje. Heká. Sníh se mu hrne do rukávů omotaných na konci provazy. Možná to teď skončí, možná mu dojdou síly a zhasnou mu poslední jiskřerky života. Ač rádí mráz, člověk se potí. Po zádech stékají stružky studeného potu a na zkriveném obličejí se značí lesk potůček. Muž se vyhrabe, převrátí se na záda a snaží se popadnout dech. Pára vyráží od rtů mrazem popraskaných. Na mužově těle se rychle hromadí bílá pokrývka. Vše ho chce pohřbit. Zatratit ho, aby se nikdo nebo nic, co přijde na toto místo, nedozvědělo o existenci tvora jménem člověk, jehož srdce přestalo bít právě zde. Zatím však jeho srdce tluče, touha je velká, tluče uzavřeno v hrudníku tak, jako by chtělo vyskočit. On se zvedá. Páje dál! Setřásá z povrchu těla bílý povlak a pokračuje dál.

Trmácí se takto další hodiny. Kleká si a vstává. Znovu a znovu a častěji, čím častěji, tím déle se zvedá. Najednou se zastaví a zbystrí. Unavené oči se snaží zaostřit, propíchnout tu mléčnou tmu, ale slzy to neumožňují. Muž si oči mne a protírá, leč slzí více. Je nešťastný, zklamán vlastními smysly, které mu přestávají sloužit. Avšak to, že něco cítí, je dobré, i když cítí jen bezmoc, cítí, takže v sobě ještě nemá pusto, takové pusto, které ho obklopuje v okolním světě, v této bezútěšné krajině. Myslí. Omezeně, ale přeci a někde hluboko v nitru doutnají poslední zbytečky naděje. Zdá se mu přeci, že vidí šedou siluetu jakési krychle. Může to být dům, sklad, chatrč podobného zrcenec nebo opuštěná. Není to jen sen? Milosrdenství agónie, která napadá každou buňku, atom jeho zmučeného těla?

Pomalou se blíží. Nezdá se mu to! Před ním ze země vyrůstá střecha z vlnitého plechu. Sníh se na ní nedrží, pod ní tedy musí být prostor se zdrojem tepla. Nejspíše staré skladiště, které je celé zaváto. Co když vevnitř někdo přebývá? Jak mě přivítá? Dlouho jsem nespátřil druhého člověka. Nemám na výběr. Všimne si, že odněkud ze střechy vychází slabý modrý kouř. Někdo tam topí. Blázním! Leze na kluzkou střechu a hledá vchod. Šplhá vzhůru, nachází se těsně pod hřebenem, ujeđe mu noha, muž zaupí a suně se dolů. Tolik námahy zbytečné! Zkouší to znovu. Leze pomalu a funí. Přehoupne se přes zlom střechy a uvidí podezřelý díl plechu. Opatrně se k němu přesouvá. Kraje plátu drží primitivní úchyty. Diví se, že plát vydrží náporu větru. Úchyty nejsou povolité. Muž zatíná zuby, které o sebe skřipají. Vstane a odolává běsnícímu počasí, napřáhne se svou holí a uhoď. Při úderu ho zabolí všechny svaly a klouby. Úchyty odlétí. Plech se ohne jako papír a ostatní úchyty odpadávají. To jsem nechtěl! Vítr podobě ocelových plátů a mrští jím přímo na hlavu muže. Ten vidí černý obdélník, rychle se blíží. Chce si zakrýt instinktivně tvář, ale reflexy jsou oslabené. Rána do čela. Krev krásně hřeje pod kapucí. Je lepkavá a teplá. Stéká dolů, rozlévá se mezi mastnými vlasy a tmelí je k sobě. Vše se roztočí. Zatím se

a on padá do hloubky. Slyší prasknout vlastní kost. Neví kterou - bolest nic neříká...

Kde to jsem? Leží ve velké místnosti. Sáhne si na hlavu. Na čele nahmatá obvaz ztvrdlý sraženou krví. Ano, už si vzpomíná, co se stalo. Hlava ho bolí, jako by mu do zátylku někdo píchal dvě rozžhavené jehlice. Má horečku a zároveň se klepe, jak s ním lomcuje zimnice. Posadí se. Chce se opřít o levou ruku, leč ta se podlomí jako podřátá. K čertu, je zlomená a vybaví se mu křupnutí, které slyšel, než upadl do bezvědomí. Posadí se tedy znovu a všechny svaly se mu zachvějí. Podepře se druhou paží. Někdo mě musel ošetřit. Kde je? Zatím očima šmejdí po místnosti. Uprostřed místnosti na zemi stojí vědro a v něm něco hoří. Muž se snaží dohlédnout do každého kouta. Plno haraburdí, bedny s vojenskými nápisy v angličtině a ruštině a barely, ve kterých nejspíše bývala nafta či olej. Pod stropem v jednom rohu se točí v ústí jakési šachty velký ventilátor. Tichounce hučí. Z té šachty proudí teplo.

Pod podlahou se rozléhají další prostory. V jednom z nich se nachází ropný agregát ke výrobě tepla a elektřiny. Podivný člověk lije do oblutné nádrže z kanystru naftu. Tou si zde i svítí. Mají dost. V tom vědru, na něhož zírá muž nahoře, je písek napuštěný naftou, která v něm hoří. Co tady bývalo písku! Teda, že to byla rána, jak sem ten nečekávaný návštěvník spadnul. Kanystr je prázdný, celý jeho obsah skončil v útrobách agregátů. Taky tu nebudu věčně. Nafta, voda a konzervy jednoho dne dojdou a já budu muset nahoru, na svět, jenž jsem tak dlouho neviděl a bojím se toho, až ho spatřím. Poslední armáda mi tu toho dost zanechala. Ani nevím, jestli je dobře, že mě to zastihlo zrovna tady na frontě, kde jsem dělal skladníka. Zásobovací jednotky přijely a odjely a nové jednotky, kterým jsem měl zásoby vydat, se tu už neukázaly. Zemřeli všichni, do jednoho? Možná byli jen zatraceni. Zničili se sami. Poustevníčím tu a čekám na smrt. Asi by bylo lepší, kdybych zemřel tenkrát, kdy zemřeli všichni. Teď po těch prázdných letech, ve kterých jsem nepotkal člověka, mi sem spadne z nebe... kdo vlastně? Mám mu věřit? Jdu se podívat, jestli se vzbudil.

Cestou po betonových schodech stále přemýšlí. Mám ho žít ve svých zásob? Nebude chtít odejít. Dožijeme tu spolu, nebo ho ve spánku zabiju, abych dožil sám, ale zato déle?

Muž nahoře, jemuž hlava jen třeští, slyší kroky. Pozoruje napjatě dveře, které se pohnuly. Nyní se pomalu otevírají. Je tam člověk - neuvěřitelné! Co mi provede? Když mě ošetřil, nejspíše chce, abych žil. Jde ke mně.

Muži na sebe mlčky kývli. Oba dlouho s nikým nemluvili a nebyli si jisti, jestli to ještě dokážou. Styděl se jeden před druhým a navíc netušili, kdo patří ke které národnosti. Ano pouze národnosti, neboť národy se navzájem vymýtily. Nikdo nemá svůj národ a jediné, co zůstalo přeživším, je jejich původ. Hostitel si sedá naproti hostu. Host posunkem naznačí, že prosí o vodu a jídlo. Hostitel vstává a jde k hromadě dřevěných beden pískové barvy. Vydá jednu konzervu a polní láhev s pasterovanou vodou. Konzervu otevře, její obsah vyklolí na tácek a nese ho hostu. Kouskem plechu hmotu konzervy rozřízne napůl a nabídne jednu půlku.

Host si prohlíží láhev. Vždyť takovéhle nádoby jsme používali za poslední války v poušti! Takže tady bývala... ne to je absurdní. Ale kde by tu ten chlup vzal písek? Co let uteklo! Kolik se toho změnilo! Jak dlouho bloudím a trpím jak pes. Posunkem naznačí, že chce něco na psaní. Hostitel okamžitě pochopí a zpusťlá tvář se mu rozjasní. Vytáhne z kapsy křídlo, sotva ji tomu druhému podá, ten začne kreslit na podlahu. Namaluje písečné dmy, nad nimi slunce, snaží se vypodobit i pouštní hrbaté tanky. Do rohu obrázku znázorní polní láhev, z jejíhož hrdla visí poslední kapička vody. Hostitel pochopí a kýve na souhlas. Kde ten ubožák všude bloudil, kde spal, že neví, jak se celý svět za krátkou dobu změnil? Já jsem tu byl zavřený ještě před tou změnou, před tou velikou tragédií, kterou jsme si sami způsobili. Proto žiji.

Muži se uložili ke spánku. Raněný vzdychal a hekal z horečky. Stále jím trásla zimnice a všechny klouby ho páliły. Bývalý skladník spal, jako když ho do vody hodí.

Náhle zraněnému začalo v hlavě něco hryzat. Odsud se mi nechce. Jak dlouho vydrží zásoby? Jednomu vydrží déle než dvěma. On to ví také. Možná se mě bude chtít zbavit, aby přežil co nejdéle dobu. Můžeme tu žít oba a dokončit to společně, ovšem za dvakrát kratší dobu. Ale proč žít co nejdéle v samotě? Není lepší žít s někým, i když ne tak dlouho? Usínám...

Tak už spolu stráví několik dní. Nepromluvili ani slovíčko. Skladník v minulých dnech naučil návštěvníka zacházet s agregátem, kdyby se mu něco stalo. Ne proto, aby ten druhý měl teplo pro sebe, nýbrž aby se mohl postarat o něj v časech, kdy on, bývalý skladník, bude potřebovat pomoc. Vypadá to, že se spolu sžijí. Leč oba každou noc přemýšlí o své důvěře ke spolubydlícímu a ač se navenek zdá, že se sblíží, ve skutečnosti v nich roste egoismus. Egoismus a pud sebezáchovy v nich stále soupeří se sociálními city společenských tvorů a souzněním.

Po dalším dnu, kdy hráli piškvorky, se opět ukládají ke spánku. Dnes se navzájem bavili. Po letech si vzpomněli na to, jak se usmívá. Když se spokojeně při hře usmívali, prohlíželi se navzájem, hleděli na sebe jako na zázraky.

V návštěvníkovi se něco tuto noc děje. Jak skladník ze spánku oddychuje, muž vstává a prohlíží si zlomenou ruku. Srůstá špatně a bude krůvá. Bere svou hůl, s kterou se trmácel, než našel toto místo, kde nalezl přístřeší, potravu a dalo by se říci, že i přítele. Zvedne hlavu k vikýři, kterým sem spadl. Odejdu. Ať může žít déle. Co když se bude trápit, že jsem zmizel a jeho situaci tak jen zhorším? Co když ze žalu spáchá sebevraždu? Po dlouhých letech, kdy si zvykl na samotou, znovu potkal přítele, druhého člověka. Teď by o něj přišel. Podruhé by nemusel pád do samoty přežít. Poprvé se to vydržet dá, ale znovu ztratit kontakt s jediným člověkem? Ne, to nedopustím. Nemožu ho mým odchodem takto zradit. Já musím jít dál. Nedokážu vydržet tak dlouhou dobu na jednom místě, mezi čtyřmi stěnami a čekat na to, až dojdou zásoby a pak zemřít. Půjdu dál, ať si mě smrt najde sama. Nebudu na ni čekat. Jeho ušetřím trápení, které by mu dolehlo na duši.

Přistupuje ke spícímu skladníkovi a vydechne: „Sbohem!“. Pak se jeho hůl kmitne vzduchem a její okovaný konec dopadne na skladníkovo hlavu klidně spocívající na složeném kabátě. Lebka praskne. Je to slyšet. Spáček přestane dýchat, jako když utne. Nic se nezměnilo. Leží klidně dál, jen ze spánku vytéká karmínový proužek krve. Muž se otočí a věří, že pro svého přítele udělal to nejlepší, co udělat mohl. Vylézá po žebříku nahoru k vikýři. Odklopí ho. Do skladu vnikne sníh a vítr. Sněhové vločky se klidně snášíjí na vychládající tělo skladníka a láskyplně ho zahalují svým pláštěm.

Muž vyskočí z vikýře a po zadku sjede střechu. Jeho nohy se zaboří do sněhu. Pokračuje v pouti. Jde dál tou krajinou, kde nikoho nepotká. V duchu se pořád loučí s posledním člověkem, kterého potkal a jemuž vzal život. Přemýšlí. Je zase sám a je mu lépe. Nemá cíl a přesto za ním jde. Sedá si. Musí si odpočinout. Do všech žil se vlévá teplo. Je to moc příjemné. Je to moc krásné. Tohle je smrt? Je nádherná, přiléhavá a její dech zvláště voní a já před ní utíkal. Pojď, vezmi si mne! Vezmi si mou duši! Sníh se na něm usazuje ve stále větší vrstvě. Už není poznat, že tu někdo sedí. Kupí se tu jen hromada bílého křišťálu. Srdce přestává tlouct. Vzdává se. Dech se zastavuje. Muž zavírá hluboko vpádlé oči. Obestřá ho rudá mlha a pak ho celičkého pohlcuje. Hrudník se naposledy stahuje. Je to tady - živočišné zmírání. Sbohem, krutý světe.

Jednou, až se klima vrátí do normálního stavu, za tisíc, snad za deset tisíc let, najdou tohoto muže, jak sedí a usmívá se. Buď v modrých prstech svírat hůl, na jejímž okovaném konci objeví krev druhého jedince těžkého druhu. Buď to pro ně nepochopitelné. Oni měli potřebu zabíjet, proč? Budou se ptát sami sebe. Tvorové, kteří muže najdou, budou úžasnější a dokonalejší než ti, kteří se sami zahnali před tisíci lety do záhuby. Podle stáří mrtvol, které spočítají s naprostou přesností, tato stvoření zjistí, že před sebou mají ostatky živočicha, který zemřel z kdysi bohatě zastoupeného rodu jako poslední, z rodu, jenž sám sebe nazýval člověk moudrý, strážce civilizace.

Jak sem vez vejplaty

Jedná se o opravdový příběh z reálného času volně zkomponovaný dle vyprávění tehdejšího zaměstnance technických služeb Státních lesů ve Vyšším Brodě. Pro jistotu zde neuvádím přesný datum, ani celá jména.

Budu vám vyprávět, co se mi stalo. Možná se někomu z vás ta historka bude zdát humorná, ale mě tenkrát vůbec do zpěvu nebylo.

V pohraničí, kde sem bydlel a makal, řádila v šestavosumdesátým zima jak řemen. U státních lesů měli nákej bordel vohledně vejplat a kromě toho nikdo z lesních dělníků ani neplánoval návštěvu na středisku, aby se pro ty peníze stavil. Já jezdil se starou dvanáctsettrojkou, a tak ti hlavouni ve vedení řekli: „Soudruhu, je to na tobě. Tady máš vejplatní pásky a vobálky s penězma. Kam máš jet, víš.“ Prej mám najít ty lidi někde v lese a předat jim ty vejdelky. Zdálo se to jako dobrá zašívárna, aspoň nemusím trčet na závodě. Vodvezu to tam a frčim domu. Samozřejmě, že druhý den řeknu, jak sem je nemož najít a jak se blbě jelo a tak, potom - co bych neudělal pro pracující lid. Můj druh, kterej se mnou vždycky jezdil po všech čertech, Míra, byl nachčipanej a v klidu se válel doma. Spolu sme vyměřili pokaždý tolik hovadin a způsobů, jak se kde ulejt, že mi bylo líto, že nejede. Sám to taky zvládnou, řek sem si, vždýt vo nic nejde. Jako vostřilenej šofér, kterej po lesích v pohraničím pásmu pár kilásků nalítal, sem se samozřejmě vykašlal na vypisování propustky do pásma. Péesáci mě nikdy bez propustky nevymáklí, tak co by měli zrovna teď. Když mě potkali, vždycky sem na ty kluky jen mávnul a bylo to v cajku. Ty, co sloužili dýl mě vesměs znali, nehledě k tomu, že sem jim vobčas dal pár retěk.

Tak sem teda sbalil ty prachy, vyšel před kancly a namířil si to k tej mej starej dvanáctsettrojce. Vozidlo to bylo skoro jako stvořený pro samotnýho Husáka, jenže von by do něj stejně nesed, pač by se bál, že tam něco pokazí nebo ušpiní. Počasí tak jako v posledních dnech bylo kupodivu na draka. Z olovenýho nebe se furt sypal ten bílej sajrajt a vypadalo to, že hned tak padat nepřestane. Na úsecích silnic, kde syпали ty umělci vod cestářů, tvořila jednu šedou kulisu taková ta břecha, co promáčí každou botu a pneumatiky po ní plavou sem a tam, jakoby člověk nejel s autem, ale lítal se vznášedlem. Jednou sem to viděl v bedně, to vznášedlo, dávali to v Azimutu, kde to opěvoval nákej lampasák. Sice to prej vymysleli Rusáci, ale stejně ne- tuším, k čemu je to dobrý. Jo, a tam, kde nespaly, se cesta leskla jak vopičí zadek.

Sed sem teda do toho samohybnýho zázraku a zkoušel nastartovat. Pokaždý to jen několikrát heklo a škytlo, a tak sem klíčkem v zapalování kroutil tam a zpátky. Hlavně to musím zkoušet v krátkých intervalech, abych nevytřískal baterku, totiž pak, až bych startoval někde v lese a baterka by byla v kelu, nepomohl by mně ani Gustík ze Čtyři z tanku a pes a pak bych čekal, až vodkve bez, aby pro mě a tu hnědou rozvrzanou hajtru (1203) někdo dojel, což sem fakt nechtěl a proti zásadám naší strany sem se usilovně začínal modlit, i když sem vo modlibách neměl ani ánung. Nakonec sem už byl naštvanej na celej svět - na foita a účetní, který mě s tēma zatracenýma vejplata- ma poslali, na ty dělnáse, kterejm ty prachy náležely a taky na sebe, protože ten kšeft se mi už nezdál tak geniální a v palici mi žralo, že tohle nedopadne dobře. Tak sem ze vzteku praštil pěstí do přístrojový desky a rychle votočil klíčkem. Motor zasliboval a naskočil, z vejfuku to vystřelilo. Sáhl sem si na nápsní kapsu, ol rajt - prachy i pásky tam jsou. Pěkně hajají v obálce. Protočil sem motor, dobrý, to už nechčipne, žebravý oko u tachoměru nevsítí, pás? ale prosím tě, světla, stěrače, ruční brzda, spojka, plyn, jedu.

Když sem vyjžděl z areálu závodu, kolem mani- pulační linky a těch kopic dřeva, co jim hajnej říkal

skládky, pěkně sem se rozhlíd napravo i nalevo, pak sem trochu prudčej pustil spojku, takže auták pěkně na břeče zatancoval. Při přejíždění kolejí šlo cejtít, jak předeek slušně uhnul do strany. Zatraceně, vod čeho sou ty zašmouřený dobytci v autodílně, že mi ještě nepřezuli gummy. Mínilo mě nádražíčko, spíš železniční zastávka Klášter, přejel sem most přes Vltavu vydlážděnej kočičima hlavama, na nich tlumiče dostávaly záběr, pokud někdo jezdil tak šetrně jako já. Na tom mostě přes Vltavu se mi vybavila písnička, kterou sem si hned broukal. Byla docela pitomá, ale náladu sem si zlepšil. „ Tam, kde Vltava břeh si prorvává, mladý hraničář na stráži stává. V ruce samopal, bystře hledí v dál, aby vlasti své klid a mír zachoval...“ Párkrát sem jí slyšel vod kluků z PS, co dostali vopušták, vozrali se v hospodě Vzlet a pak vyřvávali po ulici právě tenhle hit. Vobčas v létě se poprali s vodákama, důvod si dycinky naši.

Přestávalo sněžit. Vločky se už nerozmatlávaly po skle s takovou vášní jako před chvílí. Dvanáctsettrojka se mnou letěla silnicí lemovanou z vobou stran zasněženým lesem jako hnědá šmouha. V Loučovících sem se zastavil u Jednoty, kde sem si koupil jedno lahvovej, to jen syklo a záhadně zmizelo v mejch útrobach. Idylku zakončila krátká startka.

Kolem lipenský hráze sem přibrzdil, na cestě do Výtoně totiž stávali věemv v tej jejich kukani. Když sem chtěl zastavit, vojc viděl místní značku a krom toho na dveřích auta bylo napsáno Státní lesy Vyšší Brod, a tak jen kejnul, zvedl závoru a zasalutoval. Na pozdrav sem mávnul. Frčel sem po pravý straně Lipenskýho jezera. Ve Výtoni nebylo človíčka. Projel sem křížovatkou směř Frydáva napravo a přechod Guglwald nalevo. Na Frydávě sem pokračoval na Kyselov. Zas cesta vedla lesem. Vomrzlý břízy skláněly bílý větve nad silnicí. Nejhezčí kousek štreky je mostek před rozcestím na Svatej Tomáš a Kyselov. Pokud se nediváte na levou stranu, kde se táhnou ty zatracený černý vostnáče chycený na vysokých dřevěnejch sloupech, protože napravo je zahryzlá do břehu zátoka. Tam ze zafoukanýho ledu trčej starý pařezy. Vůbec celý jezero je zamrzlý a zafoukaný a je to jak z jinýho světa. Vobrovská bílá sněhová pláň a na druhou stranu ani nevidím.

Pak sem zastavil a civěl do mapy. Takže ty lidi makaj tady, mezi Kyselovem a Tomášem byl v šumavským hvozdu kroužek propiskova. Prej, nečmárejte mi do těch map, lamentoval dycy ředitel, že když už, tak aspoň tužkou, sakra. To víš, že jo, řek sem si, neboj, tvejším krásnejm mapám se nic nestane.

A pak se mi vnuknul ten debilní nápad. Řek' sem si, že pojedu zkratkou. Párkrát sem ji prubnul, ale pokaždý to bylo v létě. No a co? V létě nebu v zimě, dyť je to putna. Tak si jedu. Mraky se rozestupovaly a mezi nima se ukazovalo mdlý slunce, co vůbec neheje. Na stromech se všechno to vomrzlý třpytilo a lesklo a překrásně se leskla i silnice. Celou dobu vod rozcestí sem už jen stoupal do kopce, ale tenhle úsek byl vo něco prudší. Cejtíl sem, že hnací kola prokluzujou a čtyři krát čtyři ta mrcha neměla. Tohle bude eště veselý, myslel sem si. Po pravý straně se zas táhly dráty. Ta jejich černí asi víc přitahovala teplo nebo co, protože sníh na nich i v tom slabým slunci tál a křišťálový kapičky z těch vostnáčů kapaly na zem, jenomže to mě teď vůbec nezajímalo. Auto hrabalo a to nebylo dobrý. Klel sem, jenže taky houby platný. Najednou motor zařval, dvanáct set trojka sebou smejkla a nabrala směř pangejt. Ten byl samozřejmě zarovnaněj sněhem, takže sem vlastně ani nevěděl, kde končí krajnice. Šláp sem na plyn a doufal, že se vyhrabu, jenže ty zatracený letní gummy se furt nechčely chytit. Pak to jen tak divně žuchlo a já čuměl, že celej bourák leží na boku, k tomu sem se praštil hlavou vo okýnko dveří, což mě vytočilo eště víc, takže palubní deska schytala pár vostrejch ran. Tak sem došel, ahoj babi! Páč auto leželo na boku

a půlkou kastle zabořený ve sněhu, silně sem pochyboval, že sám vyjedu. Jo, tenkrát to neexistovaly náky ty mobility a podobný srovná, a tak jediná spojnice se světem byly ty pohraniční dráty.

Stmívalo se. Už tady trčim skoro tři hodiny. Malá ručička na mejch vostokách, co sem si dovez z Leningradu (vyměnil sem je tenkrát za prestižky), seděla na čtverce. Přál sem si, aby kolem šla hlídka, protože už mě to všechno přestávalo bavit a k tomu zima začínala bejt dost vlezlá. Už sem moh bejt doma. Kdybych já vůl nebral tenhle pitomej kšeft. Pak mě to napadlo. V lese sem si nasbíral klacky a házel je do drátů. Nikdo nešel. Co kdybych zdrnul?

Sestřenici mám v Kanadě. Kašlu na to. Jen by byl průser. Mám to zapotřebí? Rozsvěcely se hvězdy. Trás sem se jak akát. Kdybych měl aspoň trošku rumu! Mám prd.

Klacky mi došly. Měsíc už stříbrně vozařoval les. Najednou tu byli. Nezdaj se mi! Dva péesáci stáli ve stínu stromů a čuměli. Přišli blíž. Byli to určité mazáci. Vosmapadesátky měli jen tak laxně pověšený každej jinak a čepice na palicích, jak komu padla. Ani nepozdravili. A tak jim říkám: „Čau kluci, prosím vás, vy máte ty vaše pojítka. Zavolejte na rotu, že tu trčim, ať daj vědět na lesní závod. Voni sem snad někoho pošlou. Ale fakt potřebuju vaší pomoc, páč voni ani přesně nevěděj, kde sem.“

Ten jeden vojc na toho druhýho kejnul a ten zas zavrtěl hlavou, zapálil si cigáro a řek, že prej to by bylo zneužití vojenský vysílačky pro civilní účely a takový ty kecy vo majetku lidu a tak dál. A já na to, ať dou teda do háje a tu svou vysílačku ať si strčej za klobouk. Voni pak zas zmizeli tak rychle, jak se vobjevili. Sedl sem si na tu převrácenou doávku a dusil v sobě vztek a začínal sem bejt mimo to i zoufale. Jestli se vodsud dostanu, tak mě zejtra v práci sprcaj jak sirotu.

A jak sem tam seděl, dolíhal ke mně zvuk motoru. Tak ty péesáci nejsou takový šmejdí, aby nechali blížního svýho na holičkách. Ty zvuky se přibližovaly a já hádal, že to zní spíš na UAZ, než na ARO, s kterejma jezdili hajný. Vstal sem a napínal voči tím směrem, vodku do přicházelo. Sou blízko, teď zabrzdlí. Když mi do kšichtu začalo šajnit vostrý světlo z reflektoru, byl sem totálně zblblej a potácel se jak vozralej. Neměl sem z toho dobrej pocit. Ten byl ještě horší, když se ozvalo z tý žlutý pichavý tmy zachrastění, co sem znal z vojny. To, co zachrastilo, byl závěr samopalu 58 a štekot, kterej propukl, vycházel z hrdla pěkně velkýho čokla. Ty dva maníci mě asi pochopili špatně, nebo co. Přimhouřil sem oči a ruce si dal do týla. Teď mě seberou. Sem narušitel. V kapse mám patnáct vejplat. Nemám propustku. Ještě že v autě není bouchačka. Stejně sem jasnej. Kam mě šoupnou? Valtice, Mírov, Pankrác, nebo jen do Budějovic? Možná mě jen vyhoděj z práce. Pak mě stejně zavřou za příživnictví. Takhle stažený zadek už sem dlouho neměl.

„Stůj! Zde Pohraniční stráž!“ zaburácel čísi hlas přes megafon. To je dobrý, jako by mě to ještě nedošlo.

„Nemám zbraň. Prosím vás nemůžete to zhasnout? Nic nevidím!“

„To víš! My to zhasnem a ty zdrhneš!“

„Na to sem měl tři a půl hodiny! Takže zdrhnout nechci.“ (Pane bože, ať to zabere). Vo něčem se tam dohadovali, ale pak to světlo zhaslí. Byl sem klidnější. Někdo ke mně šel. Za chůze vybil kvěr, takže zabít mě asi nechčej. Stál sem tvářív v tvář poručíkovi PS vojsk ministerstva vnitř. Všechno sem mu řek. Von na to, že prej hlídka jma na rotu nahlásila narušitele.

„S tou vaší hlídkou sem mluvil. Vysvětloval sem jim to. Asi mě nepochopili.“ Pak se mě zeptal, jestli mám propustku, a když sem se vymlouval, že sem si jí určitě bral, ale musela spadnou do sněhu, řek, ať vo tom radši držím hubu, jestli nechci průser. Podíval se na tu převrácenou dvanáctsettrojku a uchichtl se. Mávnul

Jak sem vez vejplaty (pokračování)

na toho UAze, kterej vokamžitě přijel blíž. Vyskočil z něj vojc a vytáh lano z navijáku. Další voják zatím přivazoval UAZ za zadní nárazník k nejbližšímu stromu. Ten první vytáhl lopatku a kouk na toho poručíka, jestli si to jako nemám vyhrabat sám. Poručík řek, ať maká a vojc plivnu na zem a obhrabával auto, až našel vočko na lano. „Ber to jako službu pracujícímu“, řek mu poručík. To je divný. Je to lampasák a přitom není hovado. Ty sou vohroženéj druh. Byl sem překvapenej, že takovýhle lampasáci ještě nevychcípali, nebo že je ty druhý nesežrali. Naviják na UAZu začal přimotávat lano a dvanáctsettrojka se klubala ze škarpy. Pomalu ji lano táhlo ven, zpět na silnici. Na zádech mi naskočila husí kůže a já si připadal po třech a půl hodinách jako kdybych zažíval znovuzrození hnědýho zázraku vod škodovky. Dvanáctsettrojka se drala ze závěje jako nákej prehistorickéj tvor nebo něco takovýho, co se zase vzbudilo k životu a já byl šťastnej jak malej jarda.

Moje fáro zas teda stálo na silnici. Dyž se vostatní vojáci zdejchli zpátky do UAZu, aby se zahřáli, povídá mi ten poručík: „Vole, přistě jak tě tu chytne bez propustky, máš problém.“ Mě už dost vtrnulo, a tak sem jen řek, že je mi to jasny a víckrát už to neudělám. Vlezl sem do dvanáct set trojky a zkusil nastartovat. Ježíši! Vona snad nechytne! Bylo to tak. Kroutil sem klíčkem sem a tam jak pošuk, ale motor furt nenaskakoval. Poručík stál venku a civěl, jako kdyby tomu nevěřil. Když sem to mučej motoru vzdal, protože mi bylo jasny, že startér dneska není doma, a votvřel sem dveře, poručík se začal tlemit. „Chceš odtáhnout, vole?“

To se ví, že sem nic nenamítal a jen řek s jistým zafstřením: „Jednou do Výtoně, zákaznická prosím.“

Tak ty vojáček z UAze zas vyskázal a měli určitě velikou radost, že konečně sloužej slavnému pracujícímu lidu, kterej sem tedka zastupoval já, jedinej civil široko daleko. Dodneška si pamatuju blbý protáhly ksichy těch maniků, když podruhý přivazovali můj dvanáctikilo k jejich terénáku.

Rozjeli se a táhli mě a mýho železnýho oře do Výtoně, kde mě nechaj a potom budou doufat, že se podobnejm shledáním vyvarujeme, všichni. Zavolám tam z hospody Na Vyhliďce do Brodu ředitelovi domů, ať někoho pošle. Pak skončí tahle habadůra. Na Vyhliďce si dám ještě jedno bahno, těším se na pivko víc než na sprchu. Táhli mě tmou, jen měsíc teď šajnil jak vo život. Cesta se leskla a ze stromů kolem ní vyvstávaly jen vobrysy, co vypadaly jako černá kulisa, která schovávala něco, co nemá bejt vidět, asi hranici s plotem. Je to tak, žijem za plotem jak orangutani nebo podobný exotický mrchy, leguáni nebo gekoni, myslel sem si.

Kostelík ve Výtoni se topil ve tmě. Zastavili sme na slabě osvětlený návsi. Vozdávaji dvanáctsettrojku a já jim děkoval, hlavně teda tomu poručíkovi. Kdybych ještě dostal do rukou ty dva parchanty, co je na mě zavolali. Nevim, jestli bych je nakopal nebo jim dal pac a pus. Jedno je jistý – to nejhorší mám za sebou, když neberu v úvahu to, co mi zejtra řekne ředitel, ale asi to nebude tak horký. Nic se nečere tak horký, jak se to uvaří.

Vojáček stáli venku a zasalutovali, už se křenili všichni. No co, prubnu to ještě jednou nastartovat. Ani sem tomu nevěřil a kdybych zrovna nesešel, padl bych na zadek – chytlo to! Hned napoprvy. Péesákum padla brada. Já na nic nečekal. Mohli by mi něco chtít. Propustku sem neměl, vo tom věděl poručík, jenže to, že sem si polil papíry kafem, by mi asi nesežrali. Mohli by mě taky v raplu rozstřílet na tisíc kousků, tak sem na to šlap a ujížděl jak gangster ve východoněmecký kriminálce, než se vzpamatuju.

Stalo se hned několik zázraků v jednom podělaným dnu. Vo víc takovejch dní už nestojím. Můžete si to přebrat jak chcete, ale pravdou je, že ty dělníci dostali platy až vo tejdne pozděj. Naštěstí pak nadávali na ředitele a ne na mě. A pivo Na Vyhliďce sem si tenkrát taky nedal.

Jan Poláček

Medvěd za 78 minut

V červnu jsem se zúčastnil svatby mého bratrance. Při této příležitosti mi tatínek nevěsty, i když v podnapilém stavu řekl, že v listopadu jede na Slovensko lovit medvěda, jestli prý bych nechtěl jet s ním a dělat mu lovecký doprovod. Tak slovo dalo slovu a k ránu jsme se rozešli s tím, že pojedou na medvěda.

Jednou takhle večer 16. 11. v předvečer výročí „něžné revoluce“ jsme se spolužáky oslavovali narození již třetí dcery naše pana profesora na pěstování lesů v Protivíně. Když tu najednou mi začne v kapse zvonit telefon, kdo asi co může chtít zhruba v 19.30? Vyběhnu z putyky a zvednu ho; číslo neznámé! Ozve se mi: „Tady Pepík, Bystřice, čau, co děláš? Hele, ve osum ráno buď u mne před barákem, vyrážíme na toho medvěda, je to nutný, sníš je, medvědi chodí!“

Tak a co teď? Jak se dostat do Mezna pro věci a do osmi do Bystřice? Mám vůbec jezdit? Byl jsem v rozpacích, ale když mi kluci slíbili, že mě ráno domů hodí a táta pak do Bystřice, byl jsem spokojenej a šel vesele dál oslavovat narození miminka. Jak jsem řekl, tak se stalo, vo osum jsem byl v Bystřici a v půl deváté jsme vyrazili směr Slovensko. Bylo 13.17 a my jsme se ocitli před Bačkorovým domem. Bačkora bylo jméno našeho loveckého průvodce. Otevřely se dveře a v nich nás vítá především starší pán a jeho žena, která nečekala a ihned nám připravila oběd – pečený divoček s bramborami, potom kávu s nějakým tím zákuskem. Po občerstvení jsme zpátky nasedli do auta, Bačkora vzal taky svého „samuraje“ a vyrazili na loveckou chatu tamějšího mysliveckého sdružení, kde už jsme byli netrpělivě očekáváni hospodářem, předsedou a několika kolegy myslivci. Po přivítání jsme už měli nalité frtany a že prý na „Lovu zdar“. Vzhledem k tomu, že jsme neměli moc času, protože se rychle stmívalo, vybalili jsme se na probdění celé noci a vyrazili Bačkorovým samurajem do maringotky, přímo na místo činu. „Od rána tu prší“, říká Bačkora, „mám jenom strach, aby nám tam vůbec nějaký ten sníž zbyl, jinak by to bylo v prd...“, dodal!! Auták jsme nechali na louce pod lískami asi 600 metrů od návnad. Došli jsme po svých obloukem pod lesem a loukou a do maringotky jsme se spustili dolu svažem z opačné strany jako ležela návnada. Otevřeli jsme maringotku a po seznámení s terénem a vnitřkem prostoru maringotky jsme si upravili místa, rozložili triedry, ale Bačkora zjistil, že mu jeho chybí – zůstal v autě a to mě už bylo jasné že je zle, a že budu cestu k autu absolvovat minimálně ještě dvakrát. A taky jo! Bačkora mě honem poslal, ať ho přinesu, no jo, to je uduď nejmladšího, neudá se svitit, chtě nechtě musím vyrazit. Tak jsem spěchal pro dalekohled a ihned zpátky s takovým svíravým pocitem, ale co, vždyť je ještě brzo, říkali přeci, že medvědi chodí až za hluboké noci. Zpět do maringotky jsem dorazil po 20 minutách. Po mém příchodu jsme nabili zbraně a zaujali své místo u okénka. Okno bylo pevné, nedalo se otevřít, jen v horní části byla z každé strany dvě posouvací okénka stejně jako bývá v autobusech. Na vyložení zbraně to stačilo. Tak jsme je otevřeli a nastalo ticho. To bylo asi 15.30. Pozorovali jsme okolí a seznamovali se stíny, které by nás později mohli mást. Místo vniště se nacházelo 70-80 metrů pod námi s výškovým rozdíl 10-12 metrů. Louka měla klesavou tendenci a přecházela do malé meze, která vytvořila malej protisvah za kterým už byl listnatý les. Před námi vlevo na louce byla první návnada – rozsypanej kukuričnej šrot asi 8 čtverečních metrů. Před touto plochou směrem k nám byla jablka a taky melasa. Druhá návnada byla o něco víc doprava, asi 25 metrů od první. Její velikost byla asi stejná. Louka mírně klesala nejen od nás dopředu, ale klesala i směrem doprava k lesu. To už bylo asi 15.45. Rychle se stmívalo a my jsme měli obavy z viditelnosti, zatím však bylo vše v pořádku. Teď už jenom aby přišel nějaký ten slibovaný huňáč. Došlo asi k 16.40. Najednou Pepa říká Bačkorovi: „Jaroslave, tamhle je něco na té první návnadě vlevo“. Všichni jsme vzali dalekohledy k očím a začali obeznávat, co je to. Zmátlo nás, že tam jsou čtyři kusy, dva větší a dva menší, že by prasata?

V tom Bačkora pronese: „Na prasata jsou ty dva kusy velcí, připrav flintu, jsou to medvědi a rovnou čtyři“. Pepík vzal flintu do ruky, vystrčil ji z okénka a pokoušel se zamířit, ale viditelnost byla už špatná. Bačkora je pořád pozoroval, že prý on je vidí dobře. Sáh jsem po infradalekohledu, zapnul a začal pozorovat s nimi. Opravdu čtyři huňáci. Začali jsme Josefa s Bačkorou navádět, protože jenom my dva jsme věděli, kde medvědi mají hlavu a tak se dá odhadnout komora. Medvědi se mleli na první návnadě jeden přes druhého – střílet se nedalo!! Pak se v celém chumlu začali stěhovat na druhé vniště. Tři se drželi pohromadě a jeden, mimochodem ten největší, se od nich držel tak 5-6 metrů vpřed. Josef se rozhodl, že bude střílet právě na něho. A teď to začalo. Spolu s Bačkorou jsme potichu šeptali: „Jde na ostro a jde na nás, pozor stáčí se doprava hlavu, má od tebe nalevo, můžeš střílet. Josef ho sledoval přes puškohled, jak se cpe jablky. Celá akce trvala asi 3 minuty do doby, než padla rána. Byly to nekonečně dlouhé tři minuty. Rána ostře přesekla hrobová ticho v 16.48 a ani medvědy nenechala klidnými. Dlouhými skoky se ti tři ztratili z našeho dohledu a náš cíl s výstřelem za nimi. Protože jsem celou situaci pozoroval tím infrákem, tak mě výstřel neoslňil tak jako Pepu s Bačkorou. Zdálo se mi, jako by se medvěd po ráně započal a poté bleskem vyrazil za ostatními. „Jestli jsi zasáhl, to se dozvíme tak za 20 minut.“ Tak jsme si cvakli pivem, abychom zabili čas a zapili naši nervozitu. „Měl jsem v kříži plecko, alespoň si to myslím, bylo už opravdu špatně vidět“ říká Pepa. „Buď koupil kulku ráže 7x64 expanzní střelu na místo kam jsi střílel, to bude na louce, nebo to šlo jinam a medvěd bude v lese – tam za ním dnes každopádně nepůjdeme.“

Uplynulo 20 minut a my se vydali prohledávat prostor kolem vniště. Utvořili jsme rozestupy kolem 2 metrů a snažili se jít směrem, kudy jsme medvěda viděli naposledy odbíhat. Zhruba 12 metrů od nástrělu najednou Josef zarve „HALALÁÁ“, málem mi zalehlo v uších. „Tady je pod tím smrkem – pojďte se podívat,“ křičel. Trčely mu jenom zadní tlapy. Zřejmě jak utíkal, v běhu se zlomil a při pádu se setrvačností smyknul pod ten smrček. Tak jsme ho vytáhli a Bačkora předal Pepovi úlomek s přáním „LOVU ZDAR“. Já se s gratulací připojil. Huňáč dostal poslední hryz a my s Bačkorou od Josefa obdrželi úlomky za doprovod. Začalo se vyvrhovat; byl střílený přes plecko a šikmo dolů, měl ustřelenou horní část srdce i s aortami. Excelentní rána!

Sbalili jsme si saky paky, medvěda nechali na místě a vyrazili k autu a potom do lovecké chaty, odkud jsme volali hospodáře. Dorazil do 15 minut i s pracovníkem ochrany přírody Jánem. Za dalších 10 minut přijel a předseda s dalšími asi čtyřmi kolegy ze sdružení a výprava do hor s cílem přivést medvěda dolů mohla začít. Avšak nahoru se už Bačkora ani Pepíkovi nechtělo, rozsedli se a začali popíjet. Nezbylo mi opět nic jiného, než pány myslivce dovést na místo činu. Celá parta i s medvědem se vrátila kolem 20.40. Pak se jelo na váhu do vesnice, kde už netrpělivě čekali další pracovníci ochrany přírody na měření. Já s Bačkorou jsem zůstal na chatě ještě se třemi tamními myslivci. Josefa nám vrátili ve 23.30 v dost pěkném stavu, my už jsme taky nebyli zrovna úplně při smyslech a tak jsme šli spát. Druhý den nás čekalo sklizení ovací, medvěd se totiž ani u nich nestřílil každý den – alespoň legálně. Dále pak už to šlo velmi rychle; Bačkora odpasoval Josefa, protože jako jediný ze sdružení měl už medvěda střeženého. Potom byl slavnostní oběd ve francouzském salonku. K večeru jsme medvěda stáhli, Bačkora žena udělala skvělé škvarky, mě i Josefovi dala skleničku sádky, oba jsme si vzali i maso, ze kterého mimochodem jsme ve škole při kroužku myslivecké kuchyně udělali výborný guláš. Po stahování jsme ještě něco málo vypili, uložili se ke spánku a druhý den ráno sbalili houni asi šestileté, něco kolem stokilové medvědice a vyrazili do Čech. Byl to krásný a pro mne nezapomenutelný lovecký zážitek!

Ondřej Čichovský

Sen

Dobry den, jmenuji se Saša čili Alexandr. Mé celé jméno vlastně zní velkolepě, i když na mé osobě nic velkolepého není. V občanském průkazu, který mi čas od času zkontroluje nějaká pověřená úřední osoba s uniformou nebo v civilu, stojí v první kolonce od shora pod nadpisem „Příjmení / Surname“ slovo, dalo by se říci přízvisko, Veliký. Takže do políček úředních dotazníků či na školní sešity, přezávky nebo cvičební úbor jsem se vždy podepsal

„Alexandr Veliký.“

Nikdy mi to k ničemu nepomohlo. S Makedonií nemám bohužel (nebo bohudík?) nic společného. Nikdy mi k nohám nepadaly vlády cizích zemí strhující se sebou i obyvatelstvo, měč mi jednou půjčili kamarádi od ochotníků, leč gordický uzel jsem nepřesekl, neboť se žádný nenacházel nablízku a kamarádi mi po pár sekundách měč sebrali, když viděli, že bych se maximálně přesekl sám, tudíž v budoucnosti dobyvatel se nezhlížím, a to ani cizích území, natož pak třeba divčích srdcí.

V životě jsem měl rád tři dívky. Ta první se jmenovala Markétka, ta druhá Dáňa a poslední Anička. S Markétkou jsem chodil na základní školu. Byla hodná, divoká a dost temperamentní. Měla tmavě hnědé hluboké oči a kaštanové vlasy. Možná ke mně též něco cítila, ale čekala, že jí to řeknu sám, kolikrát jsem k tomu došel, ale něco se zkazilo, křuplo, prasklo, shořelo, podlehlo jiné zkáze, nebo jsem prostě jen řekl: „Prosímte, puč mi sešit.“ A v jejích očích, jasných a velikých, se zaznačilo zklamání. Možná si to jen dodnes namlouvám, možná viděla všechno jinak. Inu, abych popisoval ta ostatní děvčata, asi nemá cenu. K ucelení představy toto nastínění stačí. Dvakrát jsem měl v dlani divčí ňadro, jednou přes vlněný svetr a podruhé přes taneční šaty. Ovšem nejdříve jsem došel s jednou, kterou jsem rád neměl, jenže mě přemohl spánek. Nic si to toho nedělám, protože Anička mi jednou řekla: „Život je boj, ale ne závod.“ Je to dobrá a chytrá holka. Ale dost už o mě.

To je má rodina: maminka, táta a sestra, málem bych zapomněl – pes. Maminka pochází z Moravy. Vyrůstala v malé vesnici nedaleko Brna. Je inženýrka a ráda hraje na kytaru. Táta se po svatbě nikam nestěhoval. Maminka se přistěhovala k němu do jihočeského městečka, kde naše familie sídlí dodnes. Táta je myslivec. A sestra? V počátcích jejího pubertálního rozvinu se s ní nedalo vydržet, ale čas ji uklidnil a chápe, že ona i já plujeme na stejné lodi.

Nad lány polí posázených řepkou, řepou, obilím a kukuřicí, takže země z ptací perspektivy se všemi hrajícími barvami a cestami připomínající záplatovanou sukni naší matky – země české, se po blankytu nebes nad krajem kutálelo slunce. Obilí začínalo žloutnout a řepa se přímo tříšla na to, až ji zemědělný lid vytrhá a rozemele na výrobu kukuru, na což se zrovna vesele netvářili povalující se zající polní. Zlaté klasy kukuřice ve svých listěných sukýnkách už nemohly vydržet a začaly se svlékat. Kolem slunečního kotouče bílou září protínaly paprsky horkem nasycený vzduch. Nad krajinou se od sloupu ke sloupu líně prověšely dráty a lesky se bíle a modře jako podmořští světelní červi. V tetelícím se oparu vzduchu se ve vodorovně dále topily tři vrchy Pálavy. V husté přízemní atmosféře ohřáté od popraskaného a žíznivého povrchu se odrážela barva nebes, tudíž se zdálo, že celý pálavský masív z vápence bílého jako školní křída se vznášejí jako hrbatý koráb na vodě zvrásněné milióny drobných vlnek. Napolo vysušený rybník, kterému nikdo neřekl jinak než Kačák nebo Žabárník na kilometr daleko šířil neobyčejně aromatický pach rybníka v umírajících vodních řas a nepřehledného množství malíčkářských trepek, buchaneč, krásnooček a jiných tvorečků, které nevidíme ani nevnímáme, a proto nevíme, že i oni v množství příslušníků velkého národa v jejich rozkládajících se tělíčkách chtě nechtě vytvářejí nemalý podíl hektolitřů toho rozlézajícího se smradu.

Dědina našelští ležela mezi poli od rybníku na dva kilometry vzdušnou čarou. Seděli jsme pod pergolou porostlou psím vínem. Rodiče, teta, bratranec, sestřenice, sestra a babička se šli vykoupat do bazénu v Újezdu. V takovém pařáku někam jít, vždyť je to o zdraví a zvlášť, když všechno, co potřebuji mám při ruce. Tak jsem zůstal v chalupy sám se strycem Pepinem a dědou Jožinem. Děda spal u televize v malém obývacím pokoji a potil se a chrápal.

Seděl jsem na lavičce a pozoroval, jak celý svět v tom horku nic nedělá. Na stolek přede mnou přistála lahvová jedenáctka Starobrno a žuchnutí jejího dna o igelitovou imitaci ubrusu doprovázel zvučný ryk stryce Pepina: „Kurva, Sašislave,“ stryc mi vschválně komolil jméno, neboť proí jemu, dělníkovi, se zdálo, že Alexandr je moc vznešené, a proto touto rádbou ironii dával najvezele, že mě nepokřtili na něco normálního, aby mohl na mě mohl volat: „Pepine, Jožine, Jožo, Jožko“ nebo „Kurva Josef!“ tak jako na většinu našeho moravského klanu. „Dej si. Je tu jakási soutěž nebo nějaká takováto chujovina,“ pokračoval, „za vychlepnou basu máme v hospodě pět škopků zadax.“ A aniž by počkal na odpověď, jeho pivo zasyčelo a kovová zátká břískla o zem. Vzal i mojí lahev a pohybem dlouholetého chirurga vysvobodil z naprostoho zajetí skla zlatavý mok. Podal mi otevřenou láhev a prohlásil, že baby só potróblé, protože se pachí na kópališti. Zopakoval to třikrát a při každé smyčce přidával na intenzitě hlasu, takže potřeť už to „že baby só potróblé“ věděli i na konci chrnící ulice. Snaž se strachu, aby stryc nezačal hulákat jako siréna, přikývnul jsem potvrdil mu jeho domněnku. On byl spokojený a mocně si nahnul piva. Když odtrhnul ústa od hrdla láhve, říhnul.

Pepinovi se Pepin neříkalo pro nic za nic. Bohumil Hrabal, což ti sečtenější vědí, stvořil prototyp člověka upřímného, veselého, uřvaného ale pracovitého, člověka „nasrávače“ – a to byl stryc. Seděli jsme spolu pod tou pergolou, probírali baby a školu a prázdných lahví spolu s časem v přímé úměře přibývalo. Sloučeniny alkoholu v tom

vedru stoupaly do hlavy rychleji než rtuť v teploměru saharské posádky po východu slunce a místo mluvení jsem začínal být hlasitý i já.

„Zdravím!“, ozval se chraptavý hlas od branky do dvorku. První, kdo odpověděl byl morák, který zaplácal křídly a zahudroval. Otočili jsme hlavy. Od branky kráčel starý Budiž – souseď a kamarád, hlavně dědův a strýcův, teta s babičkou se vždy tvářily nadšeně na jeho návštěvu, ale ve skutečnosti si myslely úplně něco jiného, neboť tušily, že jim Budiž zase odloučí manžely.

Ani jsem se nenadál a souseď už seděl s námi u stolku. „Tak dobrý děn, pane Budiži!“, zakřičel Pepin zbytečně příchozím do ucha a zatím, co se rozplýval v úsměvu, Budiž se zakabonil. Pozdravil jsem. „Kůrna, chlapisko, tys vyrost!“, řekl souseď, „kde je dědek?“

„Spí u televize“, řekl jsem, „dojdu pro něj.“

„Šak ho nech.“

„Kděž, dondi pro něj,“ vykřikl Pepin.

Děda se zrovna probudil. Stál jsem u divanu, na kterém spočíval a pozoroval ho. Děda otevřel oko a zaměřil ho na televizor. Michael Schumacher tam stál v červené kombinéze na nejvyšším stupínku bedny pro vítěze, kolem skákaly prsaté stíhlé hostesky a stáli tam páni v nobl sakách a šampaňské stříkalo. „O nic jsem nepřišel,“ konstatoval děda, „on to zas vyhrál.“ Děda se pomalu posadil a heknul. Z reproduktoru staré Tesly color vyhrávala hymna země šťastného závodníka Schumachera. Sotva zazněly první tóny Bachovy melodie Deutschland, Deutschland über alles, děda vydechnul: „Kurvy jedny, co sem se toho naposlouchal za války.“ Oznamil jsem mu, že venku je Budiž, na což reagoval slovy: „To mu doma došlo vino?“, a v trenýrkách a nátělníku se vyklátil na dvůr.

„Zdar Pepku!“, zavýskl Budiž.

„Zdar Juro,“ odpověděl děda a posadil se do společnosti. Já jsem skočil do sklepa pro další Starobrno 11 stupňů.

Rudý kotouč slunce zapadal tam, kde leželo Brno. Po nebi pluly červánky a po horkém dni poletovali vedrem zmožení ptáci ochlazujícím se vzduchem, aby si nacyhtali hmyz, jenž také vylezl z děr. Tato večerní poezie byla narušena lamentováním tetky, babičky a maminky, které nás čtyři společníky našli též zmožené jako ty ptáky, leč nikoliv jen vedrem. A jak nadávaly, Pepin, Pepek, Jura a já, Alexandr Veliký jsme se na sebe usmívali a Pepin utrousil: „Ty baby só fakt potróblé.“ Načež ženy lamentovaly víc a víc, až si táta přitáhl židli a posadil se k nám a zeptal se, jestli ještě něco nezbylo, a když mu Budiž nalil do sklínky s ledovým klidem nevnímaje láterčící ženštiny svatovavřínecké, co voní po švestkovém kompotu, táta dodal: „Že já vůl tu radši nezůstal s váma.“

Strojník se v kabině řezačky strašlivě potil. Stroj byl vyroben ještě v letech, kdy se naše zem ocitla v radostech socialismu, takže o klimatizaci ani neslyšel, natož aby ji měl zabudovanou. Po zemědělcově umučení tváři tekly potoky potu, které odkapávaly z brady na podlahu mezi nepořádek z plev, zrn a kousků hnoje. Strojník laxně kouřil zohýbanou, potem prosáklou cigaretu a možná by za volantem i usnul, kdyby v kukuřici, kterou už vnímal jenom jako jednolitou masu listů a stonků, nespasitil pohyb. Zprvu si myslel, že v kukuřici jsou lidé, kteří s oblibou zlaté klasy odcižují, aby si je večer potřebné sádlem ohřáli nad ohněm. Zemědělec se vyklonil z kukaně a chtěl ostře zakřičet na ty lidi, protože by nerad do večera čistil celou řezačku. „Uhnitel!“, křiknul a lovil ve varicím se mozku nějaké peprné výrazy. Jenomže nic dalšího neřekl, neboť zkoprněl. „Prase,“ problemko mu hlavou. Sedl zpátky na sedačku a vypnul motor. Nervózně lovil v kapse mobilní telefon. Rychle mlátil ukazovákem do klávesnice starého Ericsona, než si ho přiložil k uchu. „Hospodáru, Franta, je tu, je tu, no ta...né nésu nervozní, kurva,...sviňá, jo divočák,...zavolej chlapy ze sdružení...prase tu nebylo, ani nepamatuju...doneste flintu...kde sem? No nad bažantnicou, v tej kukuřici!“

Kdyby strojník Franta tušil, co jeho zpráva způsobila, asi by se nikdy nepostavil do cesty žádnému zaměstnavateli. Novina se šířila rychlostí štěpících se atomů, které spouštějí strašlivý výbuch atomové pumy. Z cukrovary, rozvodny a družstva vylétávali členové sdružení jako hořící kousky papíru z komína s přespříšili velkým tahem. Skákali do automobilů, nasadili na motocykly, jejichž nožní páky při startování nešetřili, nebo nalézali opatrně, ale co nejrychleji na bicykly tak, aby si nenarazili varlata. Poté se vlákna jejich pracovního exodu splétala do špagátu, který se plazil nad bažantnici do kukuřice.

Člověk by se zdálo, že pouze kopírují hrabalovskou klasiku, jenomže příběhy, které napíše život na kterémkoliv místě na této planetě a jeho loutkami se stanou lidé, kteří osud přijmou jako samozřejmě nevyzpytatelné pokání, se občas opakuje, takže v historii se píše nicotná epocha, kterou už někdo zažil a není tudíž vyloučené, že ta samá situace vyvede z míry jedince, kteří se něčemu podobnému smáli nebo szeli, ať už o příběhu slyšeli z vyprávění, či ho zhlédli ve filmové podobě.

Zrovna jsme s prarodiči obědvali. Děda si vyňal z úst umělý chrup a nudlovou polévku ukrutně srkal, načež se mu babiččiny výborné domácí nudle z těsta žlutého jako rozšlehané slepičí vejce, které čeká, až si v něm někdo obalí a osmaží krajíc chleba, zachytávaly, ba přímo se napichovaly na jeho strniškovatou bradu. Jako druhý chod babička-kuchařka připravila pečeného králíka, jenž si rozporcován a s křupavou kůží hověl na plechu v plynové troubě a buňky si užívaly, i když o tom už neměly ani ponětí, poslední chvíle před naprostou likvidací požitím námi. Bylo ticho, jen slepice kdákaly, moráci hudrovali, lžice tupě zvonily o dna cibulákových talířů a zploditel mé matky srkal a mlaskal jako stájový pes nebo tele pijící ze stračenina struku. Zrovna když děda udeřil lžící na dno prázdného talíře radující se z triumfu, že polévku zdolal jako první a

Sen

vzkřiknul: „Su král!“, na okno vztekle zabubnoval stryc Pepin.

„Žany, kurva, ty si z tech lešů pošumavských,“ křičel přes dvojité sklo v dřevěném rámu na otce a čelo se mu lesklo pod divokými splavenými kučerami tmavých vlasů, „musíš se mnó a fofrem, vem si škrpky a pojedáš se mnó v tem, v autě!“ Otec se nadechl, že se zeptá na nějaké podrobnosti, když už musí přerušit čas oběda a ještě k tomu o dovolené, ale Pepin funěl jako býk rozdrážděný na nejvyšší míru drzým toreádorem na koridě, takže otec sebral pantofle a vyběhl za strycem. Já jsem na nic nečekal a vystřelil jsem za nimi. Na poslední chvíli jsem otevřel zadní mírně ořezlé dveře rozjíždějící se velice zkorodované Škody 105 L a naskočil na sedadlo. Táta se jen otočil, ale nic mi neřekl. Stryc uháněl jako Fitipaldi po okruhu v Monze. Cestou vysvětloval, co se děje: „Žany,“ skubl hlavou dozadu, „i ty, Sašisave. V kukuřici je prase.“

„To vám zdrhlo z družstva?“, zkoušel táta.

„Livanče! Divoke, normální sviňa, kurva, to sem tu nigdá nezažil!“, řval rozrušeně, u nás ho z chlapů střídali jen ti, co už só staří dědci, co jen chlastajou, eště aby to prase někdo z nich zchujil. Tak sem myslel, zme s chlapama mysleli, když seš z toho kraja, kde tyhle potvory střídáte na potkáni, že ho zabijete!“

„Zbláznil ses?“, oponoval otec.

To už stryc zprudka šlápl na brzdy a škodovka zaskřípala, jako by se měla roztrhnout. Vyskočili jsme z auta. Řezačka se tyčila z kukuřice jako prehistorický tvor, který se rozhlíží nad korunami pralesních stromů. Kolem postávalo v naprosté tichosti na dvacet členů mysliveckého sdružení v zaolejoyaných montérkách, tílkách i v policejní uniformě, jak kdo utekl z práce, a když Pepin zašeptal, že profesionálové só tu, dvacet hlav najednou se otočilo na nás. K otcovi, který se stále nevzpamatoval ze zběsilé jízdy a rychlého toku posledních událostí, přistoupil hospodář a se slovy: „Lovu zdar“ podal otcovi kulobrok ZH. „Vám hrabe,“ pravil táta a nebyla to otázka, nýbrž suché konstatování. „Vy chcete, abych já šel do kukuřice a tam to prase střelil? To už jsem dělal a nejsem sebevrah. Víte, co ten divočák dokáže?“ Nevěděl, jak se zachovat. Přítomnost a pohledy moravských myslivců ho znepokojovaly a vyváděly z míry. Mozek pracoval. Po chvíli otec řekl: „Do toho bordelu půjdete vy. Já počkám na cestě, vy ho vyženete a já ho střelím.“ Hospodář chtěl něco namítnout, ale když to zkusil, otec mu řekl, ať se s tím prasetem třeba poserou. Hospodář změkl a nařídil chlapům, aby vlezli o kus dál do kukuřičného porostu a prošli směrem k cestě. Pár jich s klacky postavil po stranách. Otec se s puškou v rameni postavil na cestu a čekal. Honci v kukuřici postupovali pokřikující při tom. Ve zmeti listů a štíhlých natí se převálilo chlupaté tělo a za okamžik vyrazilo vpřed. Honci si oddychli, že se divočák nesnažil proniknout mezi nimi dozadu, ale vydal se smrti dobrovolně vsříc, aniž by se chtěl na někóm mstít. Ze zelené stěny se vyřítilo černé zvíře, třeskl výstřel, kule prolétla komorou a narazila do panelu na cestě, z něhož vymrštila gejzírek bílého prachu. Prase podlomilo přední běhy, které se pod něj složily a ryjem zprudka narazilo o zem, pak setrvačností popojelo až za okraj cesty do trávy, kde se z posledních sil, kterých mu ubývalo stejně s barvou, pokusilo zvednout, ale jen kviklo, převálilo se a zhaslo. Táta si zapálil startku. Myslivci vylezli z pole a trousili se k úlovku. Smekali hučky a montérkové čepice promaštěné potem a beze slov stáli. Skrze řadu jejich postav se prodrál dopředu hospodář, smekl starou lesnickou brigadyrku a strnul – ve slechu divočáka vězel žlutý štítek. On věděl, co to znamená a pravil: „Uklidte to, než nás někdo uvidí. Odvezem ho na chatu, gde ho zežerem. Chlapi, ani muk. V práci si neco vymyslíte.“ Pak přistoupil k otci, vzal mu zbraň a řekl: „To je prusér.“

Oheň žhnul tak, že se v jeho bezprostřední blízkosti nikdo nezdržoval, neboť nechtěl riskovat nedobrovolnou depilaci nohou, proto rožní, na níž se peklo selátko, otáčel motorek od stěračů. Tetka přinesla sele z družstva, aby poctila poslední den naší návštěvy u nich v dědině. Kůzička točícího se prasátka se pomalu barvila dozlatova a ze zářezů kapalo v kapičkách do mírných plaméneků škvařící se sádlo. Sestřenice s bratrance odjeli na sportovní soustředění a měli velkou smůlu, že jejich zraky nemohly tudíž spatřit tuto nádheru, která ještě před několika hodinami pokvikávala ve výběhu. Děda se této kratochvíle též neúčastnil. Klasičky chrápal u televizoru, ale před tím nás upozornil, že ho máme vzbudit, jak se do pochutiny pustíme. Teta ležela v houpací síti natažené mezi jabloněmi. Maminka něco kutila v chalupě a já jsem s tátou a strycem poctivě hlídali vzníkající žrádlo, přičemž stryc pravidelně odkrajoval z pečícího se tělčika zlatavé kostičky kůzičky, které jsme okamžitě pojídali bez chleba. Moc jsme toho nenamluvili, i když ten den bylo na jižní Moravě relativně chladno, pouhých dvacet devět ve stínu, přesto jsme byli s tátou pivem a masným dosti zmoření. Stryc neustále všechno chválil: „To se daří! Baby zas nic nedělajou a dědek jakbysmet! Ale pivo je, kurňa, dobrý. Šak sem věděl, proč mám do sklepa dělat sedum schodků.“

Seš geniální, vole,“ řekl otec a se zafuněním si setřel hrbetem ruky masnotu z brady.

Pálící se tuk, co kapal do ohýnku, prskal, Pepin řval a pivo Starobrnó 11 sýčelo. Zarahotil bicykl. Do dvora vjel Lojzek.

Byl to malý tlouštík s šesti křížky na hřbetě, dětským výrazem a debilitou. Byl to bratr Pepinova kamaráda Stani, který se zdál být normální. V osmdesátých letech utekla Staňova a Lojzkova sestřička Magda s jedním intelektuálním kavalerem, jenž se vinou vrtkavého osudu stal jejím choťem, do USA. Poněvadž Staňa už byl též ženatý a jeho žena Lada nikam nechtěla (měla slušné postavení i výdělek), zůstal v milované vlasti. Magda vzala s sebou do Nového světa plno věcí a s nimi i Lojzka. V Americe zjistila, že si s ním neví rady a on jí nevědomky ztrpčoval život. Velmi těžko vysvětlovala vyděšeným Američankám, že korpulentní pětáctiřičtí Lojzek nechce jejich děti na pískovišti

v parku zneužít, nýbrž si s nimi jen nevinně hrát na stavitele pískových hradů (na pláži postavil z paměti Karlštejn a Kokořín), kolikrát za něj musela americkým Police zaplatit kauci, nebo se omluvit (omluva pro ní byla horší varianta než kauce). Když se u nás otočil režim a Lojzkovi už při návratu do vlasti nehrozilo zadržení, odvezla ho zpátky do rodné dědiny a předala ho svému bratrovi a jeho ženě s tím, že si s milým Lojzíkem užila tak, že do konce svého žití už má čas, kdy se o něj musela starat, vybraný. Poté odfrnkla z tuňanského letiště zpět do země, kterou si vysnila.

Lojzek opatrně opřel o zeď stavení kolo s nápisem na štangli Dallas Author a spatřiv nás, jak se rozvalujeme u prasátka, které vonělo, až se lány hnědaly, smekl modrou bassetbalovou čepici se státním znakem USA nad štítkem a zakřičel: „Kurňa, to je amerikal!“ Cestou přes zahradu k nám sebral prázdné vědro. Když došel k Pepinovi, otočil vědro dnem vzhůru a posadil se na něj. Pozdravili jsme ho a hned nám bylo jasné, že Lojzik neodejde, dokud se nenachlastá a nenažere a moc rádi jsme nebyli, neboť toho dokázal spást neuvěřitelné množství, ale proto, že nám byl znám Lojzíkův trnitý životní příběh i handicap, bylo nám ho líto, a tudíž ho nikdo nedokázal vyhodit. Nedokázal to nikdo alespoň trochu humánní.

Když Pepin okrájel do mísy propečené maso, začali jsme jíst.

Pot se řinul po čelech a Lojzik mezi polykáním soust a splachování potravy do útrobu loky piva začal vyprávět: „Tož to ja vam neco povim. Posloucháte mňa? Ty taky poslouchej. Ja vam neco řeknu. Včera přijela moja sestřička Magdička, ta, co se o mňa starala a vzala na ten vylet. Víte kam? Do Ameriky! Já sem tam byl! No a ona je teď u tetky Ružičkove, on ju ten sviňa Staňa nechcel vzít do baráku, že pry nemá místo, či co, ale já mu to nevěřim. On ju tam nechce, kdy mňa on vzal na nejakú cestu, na nejaký vylet? Nikdy! To je pořád jen: Lojzku sem, nepleť se tu a nemužu, mám prácu? A co já, kurva?“, Lojzek si otřel ústa a nabral si lesknoucími se prsty z mísy maso a napil se, „ona je teď tady.“

Pepin koulal, jako kdyby nevěřil a výjimečně se nedobral k nějaké připomínce. Mě bylo vyprávění celkem lhostejné. Břícho mi mohlo prasknout a k tomu mě zaujal morák, který chodil po schoucí trávě (nedostatek vody) a pravidelně při každém čtvrtém kroku klovl do země, aniž by mu to přineslo užitek. Jen klovl. Nic nesežral, jen praštil do hlíny zobanem. Otec poslouchal Lojzika s rezervou, ale bylo mu divné, že Magda o svém příjezdu nedala vědět, chce udělat návštěvu na způsobu předpověky?

„Já vám řeknu, co sa stalo. Když dojeli, tetka Ružičkova neměla doma žádné jídlo. Šla ke králikárně, že upeče ušáka. Ty малы děcka, ty se už narodily venku, stály a čučali. Králík začal vřesť jak by ho na nože brali, o! Dostal za ušiska a byl hotově po druhé raně. Děcka furt enem čučali. Když ho tetka pověšila a stahovala ho, a když mu vydělala oko, začaly takové to hóch češtímou ječet, že pry to je týraní zvěrat či co, to ani nevím, co znamená, poněvadž su blbě, a že na ni zavolajou nejakou ligu. Netušim, co by s tím měli naši házenkáři společného. Hrajou letos první, ty nemajou čas na poblblé králíky. No a tetka vyhodí střeva a ten malý začal zvracet. Ona sa votočila s tó kudlů v papírě a nasraná ječ: „Co vy v tej Americe, kurva, žerete! Ten větší na to, že pře to mají v obchodě v krabičkách! A pak majó mít ty děcka nejaké světové rozhled. Oni z tej Ameriky neviděli, jak se dělá králík!“

Lojzek dopil na jeden zátah pivo, lehl si na slunce, převálil se na bok a sotva to udělal, usnul těžkým spánkem, kterým spí lidé s lehkou hravou a po námaze. On to bral jako tu největší banalitu svého života. Ty děcka neví, jak se dělá králík... Viděl rozdíl dvou světů a ani jednomu nerozuměl, i když měl možná jasněji než my. Byl pryč pět let. Zvyknul si na život tam člověku jeho ražení pohodlnější. Nemusel doma pracovat, vše za něho udělala sestra a hned jak to šlo, poslala ho zpátky, což přijal, neboť se domníval, že byl pouze na návštěvě, nikoliv že hrál na jevišti komedie světa postavu, již ostatní nazývají přistěhovalcem. Proto Magdu měl radši než bratra, ve kterém viděl nutnost, jenž existovala, dávala mu příkazy a práci, neustále se mu připomínala svou blízkou přítomností.

To stalo v létě. Stromy shodily pestré kroje svého pokolení a mízu, jež pro ně znamenala vše, uschovaly do kořenů. V době jeseně jsme s tátou postavili na dvoře u nás doma udírnu. Je nádherná, z růžových šamotových cihel (dříve totiž vyplňovaly kotel v závodě, kde táta pracuje). Nejnádhernější udírna v celém městečku, možná i Jihočeském kraji. Dnes je její premiéra, den D. Navěsili jsme na tyče uvnitř klobásky a roztopili oheň. Z komínku stoupá modrý kouř, který masť drobné vločky, jenž polutují uvnitř jeho sloupu. Voní třešni a olší. Stojíme s tátou ve vatovaných kabátech a vnímáme tu prostou nahou krásu. Pijeme slavnostní Budvar v nové lahvi, zelené jako naděje, a při napití doufáme, že tak zabráníme tomu, aby na černou stavbu nepřišel nikdo z obecního úřadu.

Vzpomínám na prázdniny na Moravě, na prase, na Lojzika a jeho vyprávění. Lidé utíkali a stěhovali se do Ameriky, aby našli Americký sen – The American Dream.

První otcové putovníci zakladatelé ho hledali. Chodili křížem křížem kvůli zlatým žílám, které protkávají masy hornin, jež stmelují jeho, kvůli obchodu, nebo jen kousku země na hospodaření a později hledali svobodu- utopie, svoboda není.

A my? Dokážeme se radovat z vybudované udírny ve vatáčkách a se zmiňovkou na zarostlé hlavě. Já ho našel. Žiji v něm. Nepiši se o něm elegie ani chorály či báje. Je tu v jakékoliv době a sám přichází každým dnem. Tvoříme ho a jsme jeho částí. Je to zárazk jmenem Český sen – The Czech Dream.

HERALDIKA II.

V E L B L O U D – znamená vytrvalosti, skromnosti a poslušnosti. V roce 1433 polepšil císař Zikmund figurou dvouhrbého zlatého velblouda znak plzně na památku neohrožené obrany plzeňských při husitském obléhání města. Během jednoho svých výpadů ukořistili živého velblouda, kterého dostal hejman Jan Čapek ze Sán darem za vojenskou pomoc polskému králi.

P E L I K Á N – zobrazuje se stojící v hnízdě, kde svou krví z rozdrásané hrudi krmí svá mláďata. Podle starých bestiářů samička laská mláďata s takovou něhou, až je usmrtí. O tři dni později přichází samec, zoufalstvím si rozerve hrud. Krev, která prýští z ran, mláďata oživí. Tento oživovací výjev nalezneme ve znaku Lučan nad Nisou.

P Á V – bývá považován za symbol pýchy, moci a nadřazenosti, protože si prý zakládá na svém krásném zjevu. Páv je průvodcem bohů a okrasou rajských zahrad. Jeho rozestřený ocas září 365 barvami. Jako sluneční symbol ztělesňuje nesmrtelnost a věčnou blaženost. Oblíbenou ozdobou a doplňkem erbovních figur jsou jednotlivá ocasní pera sestavená do vějířovitého tvaru nazývaného paví „kyta“. Tři paví pera jsou v erbu Blížkovic v okr. Znojmo a 9 pavích per v erbu Merklína.

P Š T R O S – kreslí se často s podkovou v zobáku, což má vyjadřovat jeho žravost. Jinak je považován za symbol vytrvalosti, někdy i zbabělosti. Pštrosí pero se vyskytuje i jako samostatná erbovní figura. Dvojice pštrosů je zobrazena v erbu Mnichovic

H A V R A N nebo **K R K A V E C** – je symbolem vševědoucnosti a věštb, případně symbolem tajemných sil dopomáhajících k chytrosti a nadání. Na znacích mívá někdy v zobáku zlatý prsten nebo kroužek – symbol slunce. Havran s korunkou na hlavě je ve znaku Ratibořských Hor. Obec Orlík n/Vlt. převzala naturalistický výjev klovajícího havrana do hlavy Turka ze schwarzenberského znaku. V polceném štítu má havrana městečko Veltrusy. Ve znaku Vranova se chystá k letu vrána, mluvící znamení městečka. Městečko Úterý má ve znaku vedle jeleních parohů havrana se zlatým prstenem v zobáku.

J E S T Ř Á B nebo **K R A H U J E C** – je symbolem obezřetnosti a smělosti. Ve znaku města Rájce - Jestřebí je mluvící figurou. Také město Dolní Kounice má ve znaku krahujce s hrozem vlna v zobáku.

Č Á P – přináší vždy dobré zprávy. Je symbolem domova a rodinného štěstí, ochránce mateřství, často vyjadřuje vděčnost a obětavou lásku dětí k rodině. Obec Valy v okrese Pardubice má červeno-modře dělený štít, nahoře zlatou vlčí hlavu a dole čápa v přirozených barvách.

K O H O U T – symbolizuje bojovnost a bdělost. Často se zobrazuje v bojové poloze jednou nohou pozdvíženou a s rozevřeným zobákem. Zvláštní figuru české heraldiky zvané „Židova hlava „ lze nalézt ve znaku Česká Třebová. Kohout je též ve znaku městečka Proseč.

R A K – značí neústupnost a vzdor, neboť předmět, který uchopí svými klepety lehce nevydá. Bývá považován za symbol zpátečnictví. Ve znacích je většinou malován červený, jakoby vařený. Tak je tomu i ve znaku městečka Kozojedy nebo v mluvícím znamení města Rakovník.

R Y B A – symbolizuje zdraví, bdělost a soustředění. Je symbolem křtu a jedním ze symbolů Krista. Baculatý kapr proboděný šípem lze nalézt v erbu Častolovic. Kapr a štika je zobrazena ve znaku města Litovel

H A D – mýtus přisuzuje hadovi léčivou sílu spojenou s oživováním a uzdravováním. Jeho rány se lehce hojí a poraněné tělo dokáže dorůst. Je zosobněním moudrosti s uměním léčit, a proto jej přijali spolu s číši, kterou ovíjí, do znaku lékaři. Jinak had s hlavou krásné ženy je alegorií klamu. Šestkrát stočený modrý had v červeném štítě se dostal v pozměněné kombinaci do znaku města Rataje n/Sázavou. Had jako symbol lázeňství je použit ve znaku Mariánských Lázní.

Poznámky:

„kyta“ – odborný heraldický termín z praslovanského základu „kyt“ – chuchvalec, kýta tedy znamená chuchvalec masa, hodně masa, hovorově kytka znamená chuchvalec, svazek květin.

„mluvící znamení“ – znamení na erbu, které svým názvem navozuje název města nebo šlechtického rodu. Např. město Jihlava – z českého jehla, v erbu ježek, město Rájce-Jestřebí v erbu jestřáb, rod Švamberský, německy der Schwan, labuť, v erbu labuť, atd.

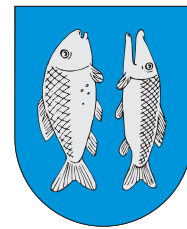
text a kresby František Doubek
digitalizace Jaroslav Wailguny

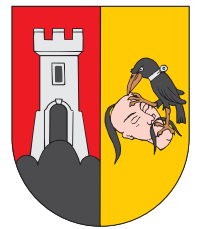
Častolovice

Dolní Kounice

Litovel

Orlík nad Vltavou

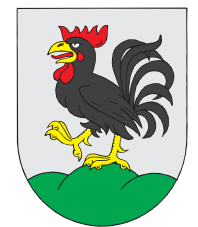
Sovinec

Úterý

Veltrusy

Proseč

Lyžařský kurz 2006

Běžci na hranicích ne svých sil, ale republiky.

Každým rokem vyráží první ročníky na lyžařský kurz, a tak i letos v lednu se vyrazila naše třída 1. A do Českých Žlebů. Zúčastnili se téměř všichni krom dvou kluků a dvou holek, kteří nemohli ze zdravotních důvodů, ovšem kdo tam nebyl a nezažil, nikdy neuvěří a nepochopí co se tam dělo.

Většina z nás nevěděla kam a do čeho jedeme, ale byli jsme všichni plni očekávání a zvědavosti, jak to celé dopadne. Někteří na lyžích stáli párkrát, jiní se chovali jak velcí mazáci. Protože každý správný lesák musí přeci umět na běžkách, tak i my jsme hodně běhali a stále jsme se zdokonalovali. Naběhali jsme toho poměrně dost, párkrát jsme dorazili až do Německa, někdy to bylo v pohodě, jindy bylo vidět, jak toho mají mnozí tak akorát tak dost a že až dorazí na chatu ulehnu, ovšem to se nikdy nestalo. Jakmile byly lyže v lyžařně, energie se všem vrátila. Nikdy se snad nestalo, aby to někdo vyloženě vzdal, všichni se statečně drželi až do poslední chvíle. Měli jsme skvělé sněhové podmínky, avšak někdy bylo sněhu až moc, běhat se nedalo, a tak jsme se vydali podívat na tamější informační středisko, kde měli naučnou expozici a vycpaného losa.

A tak nám hory utekly velmi rychle.

O pořádné zalyžování si, legraci a zábavu jsme se nestarali jen my, ale i naši profesori ve složení Maňák, Slaba, Šimůnek, s kterými to bylo opravdu bezvadné a po večerech jsme si s nimi i bezvadně zazpívali.

Troufám si říct, že si celá 1. A. lyžák perfektně užila a jen tak na něj nezapomeně!

Denisa Tomášková